

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

III. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 APRIL 1914.

Nr 7.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1914 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonpris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonssavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Kvinnorna kunna i våra dagar utöva det allra största politiska inflytande, utom då det gäller en enda liten handling, visserligen den mest betydelsefulla av alla, men visst icke den som har det största inflytandet på karaktären. Ingenting hindrar kvinnorna från att personligen deltaga i de politiska striderna, att arbeta i de politiska organisationerna, att tala på de politiska mötena och att påverka valmännen. Allt detta är tillåtet, men då det gäller för dem att själva gå till valurnan och helt fredligt avgiva sin röst, då heter det att det skulle inverka skadligt på karaktären. Är det sunt förnuft i detta?

Lord Iddesleigh
i engelska underhuset.

"Folkets självstyrelse."

I dessa dagar, då "folket i val" går att säga sitt ord i de stora frågor, som föreligga till riksförsamlingens avgörande, kan det vara på sin plats att här undersöka i vad mån "folkviljan" verkligen får göra sig gällande och "folkets självstyrelse" tillämpas.

Folkets självstyrelse har gamla anor. I antikens Grekland förstods med demokrati den statsform, som medgav alla fria medborgare samma rätt att deltaga i folkförsamlingen och besluta om samhällsangelägenheterna. Till sin renaste form utvecklade sig det demokratiska styrelsesättet under Perikles' statsmannaledning i Aten, där folkets politiska intresse var livligare än på något annat håll under antiken.

Även forntidens germanska folk hylade folkets självstyrelse. Men under det att antikens demokrati var republikansk, var den hos de gamla germanerna i regel monarkisk, och makten delades mellan konungen och folket, som på tinget gav sin mening tillkännan. I båda fallen omfattade man emellertid lika starkt demokratins princip, i båda fallen tillerkändes varje fri man rätten att deltaga i folkomröstningen — en rätt som endast fränkändes slavarna.

I den moderna världen har demokratins idé åter kommit till heders. Hos den ena nationen efter den andra ha folkets breda lager genom långa och heta strider återerövat den dyrbara rätten till självstyrelse. Den har blivit ett axiom, som icke behöver bevisas, därför att den helt genomträngt folkmedvetandet.

Men är det i anda och sanning demokratiska styrelsesättet därför en levande verklighet i nutidsstaten? Lika mycket, — eller snarare lika litet som

i fråga om forntidens folk. Hos dem liksom hos oss var det i själva verket ett fåtal, som inbillade sig vara hela folket, och även i den moderna demokratiska staten finnas människomassor, vilka sakna medbestämmanderätt över sina och sitt lands öden, människomassor, som äro stumma i det politiska livets viktigaste frågor. Och de trälbundna, slavarna i den "allmänna rösträttens" demokrati, det är kvinnorna. Även inom den moderna demokratin nekar man dem, som bära de tyngsta bördorna och av vilka de största offren krävas, den compensation, som redan forntiden medgav den fria medborgaren.

Kan man med fog tala om *folkets självstyrelse*, när mera än halva folket alljämt är politiskt stumma trälar — är statsskicket i verkligheten demokratiskt, när fåtalet alljämt regerar flertalet? Allt tal om den allmänna rösträtten är en osanning, så länge folkets flertal är rösträttslösa slavar, — det är en villa att påstå, att demokratins principer gått sitt segertåg över världen, så länge så gott som överallt kvinnorna uteslutas från representationen. Först då kvinnor fullt äga samma politiska rättigheter som män, blir statsskicket demokratiskt, först då kan man i sanning tala om folkets självstyrelse.

B. B.

Stöd arbetet för kvinnans medborgarrätt genom att ingå som medlem i närmaste rösträttsförening. Rösträttsföreningar finnas i de flesta städer samt i ett flertal mindre samhällen över hela landet.

Medlemsavgiften överstiger i allmänhet icke 1 krona.

Till högerkvinnorna inom L. K. P. R.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt och med den hela vår rösträttsrörelse befinner sig i en kritisk period. I långt högre grad än eljest påvilas ansvaret för föreningens och rörelsens välfärd *de enskilda medlemmarna*.

Verkställande utskottet och centralstyrelsen äro ense om, att Landsföreningens integritet fordrar att neutralitet med avseende på de politiska partierna strängt iakttages av föreningen *som sådan*. Men i vad mån L. K. P. R. verkligen bevarar sin spännkraft och sin räckvidd — detta beror av dess medlemmar var för sig och deras mått av ansvarskänsla, klokhet och självbehärsknig. Ledningen har genom utsända cirkulär gjort sitt för att trygga möjligheten av obruten om än tillfälligt hämnad utveckling. Medlemmarnas sak är det att lojalt motsvara situationens krav på ådagaläggandet av de nämnda egenskaperna.

På senare år ha åsikterna i den kvinnliga rösträttsfrågan i riksdagen gått efter partigränser. Av debatterna att döma har emellertid riksdagshögerens motstånd *icke* grundat sig på farhågorna för en med allmän kvinnlig rösträtt inträdande radikalisering. Nej, gång på gång ha högerens bekanta ordförare i denna fråga med tvivelsutan ärligt träaktigt förstockelse bekämpat kvinnorösträtten från *rent kvinnosaksfientlig* ståndpunkt, avvisat den just *som kvinnofråga*. Resonemangen ha varit av det slag, att man av dessa motståndare tyckes ha intet att hoppas under vilka politiska konjunkturen som helst.

Riksdagsvänstern åter har anslutit sig till kvinnornas rösträttskrav. Den avgångna liberala ministären hade en gång med regeringspropositionens auktoritet framfört, och stod i begrepp att ånyo framföra, detta krav till riksdagens avgörande. Riksdagsprotokollet från 1912 bära vittne om ministrarnas verkliga och sakliga intresse för frå-

gan, liksom de bevara uttrycken av framstående enskilda riksdagsmäns frälsria våltalighet och varmbjärtade idealism i kampen för kvinnornas medborgarrätt.

L. K. P. R. räknar både högermedlemmar och vänstermedlemmar. I egenskap av rösträttskvinnor stå de alla i stor tacksamhetsskuld till de liberala förespråkarna i riksdagen och särskilt till den avgångna ministären. Men ställningen för individerna i den ena och andra gruppen är i den aktuella politiken helt olika. För de moderata kvinnorna är det, framför allt i närvarande situation, omöjligt att gå mot högerpartiet och med vänstern, och L. K. P. R:s taktik nu utgår just från detta faktum. Men lika omöjligt borde det, så länge denna taktik följes, vara för moderata rösträttskvinnor att utträda ur L. K. P. R. Nu om någonsin ha de ansvarsfulla plikter mot föreningen och ansvarsfulla plikter mot sina liberala kamrater inom densamma.

Om vi, som räkna oss till de moderata, tänka efter, hur vår rösträttsfråga trakasserats av högermännen, och hur många stenar som vältats i vår väg av de kvinnor, som slaviskt följa dem efter, måste vi då icke nästan förvånas över att våra liberala rösträttskamrater alltfört icke blott personligt respektera utan taktiskt ta hänsyn till den åskådning hos oss, som alla högerens utmaningar till trots avhåller oss från att sluta oss till vänstern? Låt oss då även å vår sida visa oss motsvara den värdering av vårt fortsatta kamratliga samarbete, den måhet om vår fortfarande anslutning, som de ledande kvinnorna av vänstern inom L. K. P. R. visa! De vilja alljämt samverka med oss och rätta sig efter villkoren för detta samarbete, fast vi (om än med inre reservation) gå med det parti, som i riksdagen krasst förnekat och envist motat allas vårt rösträttskrav, det parti, som i pressen begagnat alla tillfällen att förkättra vår rörelse. Om under sådana förhållanden vi genom vårt åtgörande, — genom att feget och bekvämt givande vika för partisplittringens stämningar draga oss tillbaka från rösträttsrörelsen under den troligen ej långvariga, men högst olägligt kommande stagnationsperiod, vari den försatts av den politiska situationen — om vi visa oss *underskatta* värdet av samarbetet mellan kvinnor av olika politisk färg — då visa vi därmed också på ett bedrövt sätt, att våra liberala rösträttskamrater *överskattat oss*.

Lund i mars 1914.

Hilma Borelius.

På förekommen anledning få vi uppmana våra prenumeranter att vid slarv i tidningens expedition genast anmäla detta på posten.

Damdräcker

tillverkas verkligt förstklassigt under ledning av akademiskt utbildad tillskärare. OBS! Full garanti.

A.-B. Londoner Herr- & Damskrädderi-Etabl.

37 Drottninggatan, 1 tr.

A. T. 225 19. R. T. 67 13.

(A. F. 1629).

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan

Amanuensen C. Mothander

Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10-4.

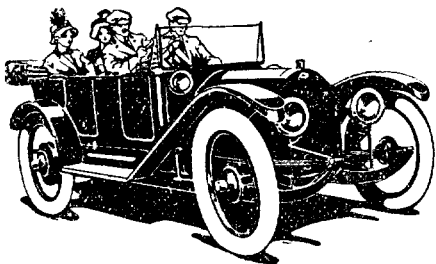
Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot 1 kr. postförskott. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan

STOCKHOLMS GENTLEMANN-CHAUFFÖRSKOLA

inneh. E. Göransson & J. Rehn.

Utbildar chaufförer på kortaste tid. Separatkurs för damer. Skickliga lärare. Billiga priser. Eleverna få köra en timme varje dag c:a 1 månad. Anmälningar emottagas hos Automobilf. H. Kjellgren, Arsenalsgatan 8 D, Stockholm.

Klara Lindhs minne.

Omedelbart efter sorgebudet om Klara Lindhs bortgång utsändes från F. K. R. R:s i Göteborg ordförande, fru Frigga Carlberg, en cirkulärskrivelse till samtliga rösträttsföreningar i landet med förslag att i stället för blomnor till Klara Lindhs grav insamla bidrag till "Klara Lindhs gåva till Rösträtt för Kvinnor". Det var — särskilt med tanke på Klara Lindhs i livstiden visade brinnande nit för rösträttstidningens framgång — som fru Carlberg ville bereda rösträttskvinnorna detta tillfälle att hedra sin bortgångna arbetskamrats minne. Det varma intresse, med vilket förslaget från alla håll omfattats, bär ett starkt vittnesbörd om hur värderad och avhållen Klara Lindh var av alla dem, som lärt känna hennes gedigna karaktär, hennes hjärtegodhet och fina, sympatiska väsen.

Ett gåvobrev har jämte de influerna medlen överlämnats till L. K. P. R:s ordförande. Gåvobrevet är av följande lydelse:

Till ordföranden i L. K. P. R., fröken Signe Bergman.

I det jag härmed till Rösträtt för Kvinnor överlämnar den summa, kr. 591:—, som av vänner och arbetskamrater till fru Klara Lindh vid hennes frånfälle lämnats som ett bevis på tillgivenhet och erkänsla för hennes stora insats i arbetet för kvinnans politiska rösträtt, ber jag få hemställa att namnet *Klara Lindhs minne* må bokföras i tidningens räkenskaper som en donation, varöfver tidningen äger fritt förfoga, och dit möjligen vid förekomsten anledning en eller annan rösträttsvän kunde känna sig manad att lämna ett bidrag.

På så sätt skulle vi äga Klara Lindhs namn och minne ännu mera levande ibland oss.

Göteborg den 25 mars 1914.

Frigga Carlberg.

Genom Rösträtt för Kvinnor ber under tecknad att å L. K. P. R:s vägnar till såväl initiativtagaren som till alla dem, föreningar och enskilda föreningsmedlemmar, som genom bidrag till "Klara Lindhs gåva till Rösträtt för Kvinnor" velat hedra hennes minne, få uttala ett varmt och innerligt tack. Det skall bli L. K. P. R. en kär plikt att söka använda medlen i överensstämmelse med de höga idéer, som besjälade henne, vars namn så vackert knutits vid denna gåva.

Stockholm den 26 mars 1914.

Signe Bergman.

PRÖVA

Kronans Jästpulver

från

A. B. Tekn. Fabriken KRONAN
i Karlstad.

Burkar à 25 öre. Överlägsen kvalitet.

Begär det genom Er vanliga leverantör, men godkänn intet annat.

Grundlovsförhandlingerne i Danmark.

Det synes som om Grundlovsförhandlingerne nu nærmer sig deres Afslutning. Jeg skal kortelig minde om de Begivenheder, som har ført til den nuværende Situation.

I Rigsdagssamlingen 1909—1910 forelagde det radikale Venstre et Forslag til en Grundlovsændring, der ganske vilde forvandle den nugældende Forfatning. Det gik i Hovedtrækkene ud paa at give lige Valgret til Mænd og Kvinder, der har fyldt 25 Aar, baade til Landsting og Folketing. Medlemmerne af Folketinget skulde vælges ved direkte Valg og samtlige Vælgere i hver enkelt Kreds. Landstingets Medlemmer i større Kredse ved Forholdstalsvalg af Valgmænd, der atter var valgt af samtlige Vælgere. Da dette Forslag møtte Modstand hos det moderate Venstre, erklærede de radikale sig villig til at lade Valgmændene til Landstinget vælge af de kommunale Raad, der vælges ved nogenlunde almindelig Valgret. De moderate fortsatte alligevel deres Modstand, og det lykkedes ikke det daværende Ministerium Zahle, som ikke havde Flertal i Folketinget, at gennemføre Forslaget.

I Efteraaret 1912 fremsatte imidlertid den daværende moderate Konsejlspræsident Berntsen et nyt Grundlovsforslag, der i det væsentlige var det samme som det radikale Venstres subsidære Forslag; det optog den foreslaede Udvidelse af Folketingsvælgerne og gik for Landstingets Vedkommende ud paa, at dette skulde vælges af "Valgmænd", valgte af Kommuneraadene. Til dette Forslag sluttede Radikale og Socialdemokrater sig enstemmig, og Forslaget gik igennem i Folketinget med en overvældende Majoritet. Men Højre standsede det i Landstinget i Begyndelsen af Foraaret 1913.

I Maj 1913 afholdtes et ordinært Folketingsvalg, som skaffede de radikale og Socialdemokraterne Flertal i Folketinget, og det andet radikale Ministerium Zahle dannedes i Juni 1913.

I September 1913 stillede Ministeriet Zahle paany Forslaget i den af Ministeriet Berntsen foreslaede Form, da man gik ud fra, at der derved skabtes de beste Betingelser for at gennemføre det. Det vedtoges i Folketinget, men ændredes stærkt i konservativ Retning i Landstinget, og heni mod Jul 1913 nedsattes et Fællesudvalg af begge Rigsdagens Ting med Repræsentanter for alle Partier. Den nærmere Forhandling er siden foregaaet i et af dette Udvalg nedsat Underudvalg.

Paa forskellige Stadier af Forhandlingerne har Højre stillet Ændringsforslag. I alle disse har Partiet fastholdt, at der ved Landstingsvalgene skulde være en særlig Skattecensus. Men de tre "Grundlovspartier": "det moderate Venstre", "det radikale Venstre" og Socialdemokraterne har afvist enhver Tanke om at bevare økonomiske Privilegier ved Landstingsvalgene.

Indenfor det "moderate Venstre" var der imidlertid Uenighed, idet en Fløj af Partiet ønskede forskellige Ændringer og navnlig en Ordning af Valgmaaden til Landstinget, saaledes at dette ikke skulde vælges gennem Kommuneraadene men af "Valgmænd", der valgtes af de Folketingsvælgere, der havde naaet en vis Alder.

Disse Vanskeligheder fjernedes i det væsentlige ved en Overenskomst i Underudvalget mellem de tre "Grundlovspartier", der kom i stand den 12 Marts. Ved denne Overenskomst enedes man om en Aldersgræns paa 35

Arbetet ute i världen.

Framgång i Sydafrika.

Från Sydafrika har i dagarna meddelats den glädjande nyheten, att underhuset i Sydafrikanska unionens parlament med 62 röster mot 30 vid andra läsningen antagit ett förslag, framlagt av the Hon. Hugh Wyndham, om politisk rösträtt för kvinnor. Samma förslag framlades i januari, men föll vid första läsningen igenom på en röst. Nu, vid andra läsningen, antogs det med 32 rösters övertikt. Alltså ett beaktansvärt framsteg. De sydafrikanska kvinnorna ha visat stor entusiasm för sin frågas lösning och genom ett organiserat arbete i städerna och på landsbygden ha de ådagalagt, att kvinnor av alla klasser och stånd i denna sydliga världsdel kräva sin medborgarrätt. Rösträttsorganisationen hade för någon tid sedan uppvakttat premiärministern, general Botha, som mottog deputationen synnerligen väl och förklarade att han redan för nio år sedan offentligt uttalat sig för rösträtt för kvinnor.

För och emot i Amerika.

Med 49 röster mot 4 har underhuset i New Jersey beslutat att till regeringen inlämna förslag om utsträckandet av rösträtt även till kvinnor. Förslaget antogs av senaten den 24 febr., men måste framläggas ännu en gång innan det kan hänskjutas till regeringens avgörande. Med all sannolikhet kommer även New Jersey, liksom New York att 1915 avgå med segern.

Senaten och representantkammaren i Massachusetts ha antagit ett förslag om rösträtt för kvinnor. Röstslifforna i senaten voro 34 mot 2. Från representantkammaren föreliggande icke ännu några siffror.

Senaten i Washington avslög helt nyligen ett förslag om rösträtt för kvinnor. Beslutet fattades med 35 röster för och 34 mot förslaget. Då $\frac{2}{3}$ majoritet för förslaget emellertid erfordras för att det skall bli antaget, har det sålunda förfallit.

Aar for Landsvælgere i Stedet for det kommunevalgte Landsting. Tillige indskrænkede man Friheden til at opløse Landstinget noget.

Højre bad imidlertid om at faa Fristen forlængt for endnu en Gang at kunne stille Ændringsforslag. Denne Frist blev indrømmet dem til den 24 Marts. Hvis Højre eller en del deraf slutter sig til Forslaget, er "Grundlovspartierne" villig til at indføre en Art Forholdstalsvalg til Folketinget, dog med Bevarelse af Enkeltmandskredse. Ellers gennemføres Forholdstalsvalget neppe, da det har ivrige Modstandere indenfor det "moderate Venstre". Da "Grundlovspartierne" har en Stemmes Majoritet i Landstinget, er der Sandsynlighed for, at "Overenskomsten" vil blive vedtaget der, saafremt ingen svigter. I saa fald skal baade Landsting og Folketing opløses, nye Valg udskrives, og først naar Grundlovsforslaget er vedtaget paa ny i begge Ting, bliver Forslaget til Lov. Der er altsaa en lang Vej frem endnu; men hvis alt gaar som det bör, vil den nye Grundlov kunne foreligge færdig til den 5:te Juni, Datoen for den frisdede Grundlov, Danmark fik i 1849, og som ændredes i konservativ Retning i 1866. I gunstigste Fald vil de danske Kvinder kunne gaa til det første politiske Valg i Efteraaret 1914.

Köbenhavn 20 Marts 1914.

Elna Munch.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST

KAPPAFFÄR

1 Klass Damskrädderi.

Nyheter för säsongen inkomma dagligen.

Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

De franska kvinnornas kommunala rösträtt.

Ett stort möte, till vilket inbjudan utfärdats av de franska kvinnornas nationalförbund, med d:r Charles Richet som hedersordförande och under mademoiselle Bonneviols ordförandeskap, har nyligen ägt rum å Vetenskapliga sällskapets samlingslokal i Paris.

Första talare var madame Brunschwig som vederlade de argument, som framlagts mot den kvinnliga rösträtten. Monsieur d'Estournelles de Constant beklagade den undanskjutna roll som kvinnan har, då hon likväl kunde vara mannen en värdefull hjälp i kampen mot alkoholismen och andra sociala missförhållanden samt för utbredandet av fredens idé.

Madame Siegfried, som är ordförande i nationalförbundet, redogjorde för de skäl, som gjorde att kvinnorna önskade rösträtt, madame Avril de Sainte-Croix talade om den moraliska likställigheten mellan könen och mademoiselle Maria Vérone om "kvinnan inför lagen". Monsieur Ferdinand Buisson förklarade till slut att han var ivrig feminist och utropade entusiastiskt: "Giv plats åt kvinnorna!" Han gav de församlade hopp om att Dussaussoys förslag om kommunal rösträtt för kvinnor inom kort skulle upptagas till behandling av deputeradekammaren. Mötet uttryckte i en resolution sin glädje över att lagförslaget framlagts och tackade de 41 medlemmarna av deputeradekammaren, som lovat att förslaget snart skulle upptas till prövning och hoppades att det skulle komma före, innan valen i april och maj ägde rum.

Också Turkiet.

Den 12 mars hölls i Konstantinopel på amerikanska ambassaden ett stort möte i samband med den internationella föreningen för unga flickors skydd. Diskussionen inleddes av mr Coote, sekreterare i den internationella föreningen mot vita slavhandeln, och mr Morgenthau, den amerikanska ambassadören, framlade förslag om bildandet av en lokalförening i Konstantinopel. Ett brev från storviziren lästes upp, vari han utlovade föreningen regeringens understöd. De muhammedanska kvinnornas växande intresse för sociala spörsmål ådagalades genom att två turkiska kvinnor voro närvarande vid mötet.

Med anledning av Påskhelgen utkommer nästa nummer av **Rösträtt för Kvinnor** först omkring d. 18 april.

IVA

Alla damer böra ihågkomma att en god tvål är en viktig faktor vid kroppens vård. Använd endast **Civa-tvål** för tvättning av händer, ansikte och huvud.

Använd **Civa-Tabletten** i hemmet vid särskador, tvättningar och för övrigt för alla hygieniska ändamål. Säljes överallt.

Prov å **Civa-tvål** och **Civa-tabletten** erhålles mot insändande av Kr. 1: 20 fraktfritt.

CIVA-FABRIKEN
Mästarsamuelsgatan 12 - Stockholm

Allm. Tel. 62 25. Riks Tel. 62 25.

Lungsiktiga!

En lungsiktig som är läkare hemsänts från sanatorium såsom obotlig har efter en tids användande av **Zenegin** återvunnit krafter, arbetsförmåga och nytt levnadsmod.

Zenegin försäljes i flaskor à 3:25 och 5:75.

Örtextraktfabriken Zenegin, Afd. S.
Centralpalatset, Stockholm.

Kvinnornas rösträttsfråga och den politiska situationen.

Anförande hållet vid Stockholms F. K. P. R:s årsmöte. *Av Signe Bergman.*

Vid Stockholms F. K. P. R:s årsmöte, som ägde rum den 18 mars i K. F. U. K:s stora sal, förekom utom styrelseval, för vilket redogörelse lämnas på annat ställe i dagens nummer, en intressant redogörelse för Årstautställningen, illustrerad av skioptikonbilder, av fru Karin Fjällbäck-Holmgren samt ett med starkt bifall mottaget anförande av L. K. P. R:s ordförande, fröken Signe Bergman, om den politiska situationen sedd ur kvinnörsträtts-synpunkt. Fröken Bergmans anförande var av i huvudsak följande innehåll:

En återblick.

Då den frisinnaade regeringen, på grundval av vänstermajoritet i Andra kammaren efter valen 1911, övertog regeringsansvaret, gällde det att söka infria de löften, som inrymts i partiets valprogram. Som vi alla veta, intog frågan om kvinnans politiska rösträtt ett framstående rum på detta program, och redan i det första stora tal herr Staaff, som statsminister höll i november 1911, förklarade han, "att det givet är en förpliktelse för den sittande regeringen att föra fram denna landssak". För första gången i vår rösträtts historia hade vi av en regeringschef fått mottaga ett bestämt löfte, och redan vid öppnandet av den första riksdagen efter regeringsskiftet innehöll trontalet följande ord:

"Men alltjämt gäller det, att kvinnan i det väsentliga saknar den förnämsta av medborgerliga rättigheter. Hänsyn, såväl till rättvisa som till statens välförstådda nytta, kräver att detta missförhållande ändras. Det är därför min avsikt, att vid innevarande riksdag förelägga Eder förslag till ändringar i riksdagsordningen, i syfte att kvinna må erhålla valrätt och valbarhet till riksdagen på samma villkor som man."

Den 2 april 1912 framlades den första kungl. propositionen om rösträtt för kvinnor i Sveriges riksdag, och den 18 maj var den stora rösträttsdebatten, som resulterade i frågans fall på 15 röster i Första kammaren. Anhängare och motståndare voro i båda kamrarna uppdelade efter partierna, och voteringsciffrorna visade tydligt, att också voteringen gått efter partilinjer. För att stödja den kungl. propositionen hade rösträttsföreningarna över hela landet ordnat opinionsmöten, där samma resolution fattades. I dessa möten deltog omkring 20,000 personer.

Opinionsyttringen.

Ett av högertalarnas huvudargument var, att kvinnorna själva icke önskade rösträtt. Alla andra motskäl hade upprepade gånger och på ett oemotsägligt sätt blivit tillbakavisade av våra vänner i riksdagen och av kvinnorna själva utanför. Påståendet att kvinnorna icke önskade rösträtt kunde endast kvinnorna själva tillbakavisa, och detta inte bara med ord utan med gärning, och det var denna uppgift, som nu låg framför oss. Redan på Skånemötet, ett par veckor efter riksdagsdebatten, framställdes förslag, att Landsföreningen, till dess vår fråga nästa gång kom före i riksdagen, skulle samla landets kvinnor i en stor opinionsyttring, som en gång för alla skulle slå ihjäl talet om kvinnornas likgiltighet. Kvinnorna skulle genom ett intensivt upplysningsarbete över hela landet bereda väg för det förnyade regeringsförslaget, som väntades till 1914 års riksdag.

1913 års centralstyrelsemöte beslöt också enhälligt att en namninsamling under en opinionsyttring för kvinnornas fulla politiska medborgarrätt skulle igångsättas, och i slutet av februari utsändes de första listorna till föreningar i landsorten. Vad namninsam-

lingsarbetet varit och vad det betytt både ur upplysnings- och propagandasynpunkt, det veta vi alla.

Och vi veta också, att just i det ögonblick, då vi stodo färdiga med vårt stora arbete, färdiga att med en siffra, som måste imponera även på de mest ovilliga och som lämnade alla andra från kvinnohåll framkomna opinionsyttringar långt bakom sig, framträdde inför Sveriges riksdag och säga: Sveriges kvinnor kräva sin rätt — i det ögonblicket går ridån ned, och spelet förklaras vara slut, redan innan det knappast hunnit börja. Riksdagen har plötsligt avbrutits i sitt arbete, och av arbetsprogrammet finnes inte mer kvar än röken, som stiger mot den kalla vinterhimlen. Kvinnörsträtten, varom årets trontal sagt att rättvisans och statsnyttans förenade synpunkter krävde utsträckning av den politiska medborgarrätten även åt landets kvinnor, och att förslag till ändringar i riksdagsordningen i sådant syfte ånyo skulle framläggas — även den har gått upp i rök!

En dramatisk situation.

Situationen är i sanning dramatisk. En ny ministär, med uppgift att lösa en enda fråga, med undanskjutande av alla andra, upplösning av riksdagens Andra kammare och nya val, allt under en politisk hetsstämning, vars motstycke vi inte erfarit sedan det prövande året 1905.

Ur denna hetsstämning, som ligger som ett tungt moln över landet, gäller det nu att söka rädda undan de värden, som under åratals möda och arbete skapats, det gäller för den enskilde att hålla huvudet kallt, så att han icke ryckes med av de vreda vågor, som hota att undergräva själva grundvalarna för fredligt och förtroendefullt samarbete människor emellan. Det käns påfrestande för den enskilde. Hur mycket mer skall det då icke kännas för de stora organisationer, som sammanfört människor av annars vitt skilda åskådningar för uppnående av ett enda gemensamt mål.

En sådan organisation är vår Landsförening. Bland dess medlemmar finnes hela den politiska färgskalan representerad, men målet är ett och det är: *rösträtt för kvinnor*. Hur vi under alla förhållanden och i alla politiska situationer bäst skola kunna främja vår sak, det måste vara vårt ögonmärke. Vi måste förstå, när det är tid att tala och att tåga, när det är tid att handla och att icke handla.

L. K. P. R:s taktik.

Just nyss ha vi stått inför ett sådant avgörande. Det gällde för Landsföreningen att bestämma sin ställning till de blivande Andrakammarvalen. I cirkulär till centralstyrelsens medlemmar föreslog Verkställande utskottet att *Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt såsom sådan icke skulle taga någon del i den nu pågående valstriden*, vilket likväl icke skulle hindra medlemmar av rösträttsföreningar att såsom *enskilda personer* arbeta för det politiska parti, till vilket de kunde ha anslutit sig. Resultatet av den företagna omröstningen, i vilken centralstyrelsemedlemmar representerande rösträttsföreningar i alla delar av landet deltagit, visar att Verkställande Utskottets förslag vunnit ett så gott som enstämmigt gillande. Av alla avgivna röster äro endast två nej-röster. Den ena av dessa är grundad på rent principiella skäl.

Jag antar, att alla här närvarande med kännedom om den politiska situationen skola förstå, att detta beslut under nuvarande förhållanden var det enda möjliga. Att vid ett val, som så

kommer att behärskas av en enda fråga som det nu stundande av försvarsfrågan, att vid ett sådant val söka föra fram någon annan fråga på första planet, är lönlöst. För det närvarande få vi försöka att inom vår egen förening hålla frågan uppe — "över partierna", som det heter — och det kan vara ett nog så drygt arbete i den motvind som blåser. Motvind äro vi nog vana vid — hela namninsamlingen utfördes i motvind — men nu är det en taifun, som går över landet, och som skakar även vår rösträttsförening i sina fogar.

Framtidsutsikterna.

Sådan är situationen. Om utsikterna för framtiden är det ännu omöjligt att yttra sig och likaså om tiden för framlämnandet av opinionsyttringen. Detta beror helt och hållet på hur händelserna komma att utveckla sig. En sak skola vi emellertid hava klar för oss, och det är, att den nya riksdagen icke blir någon urtima riksdag, som har att behandla endast en enda fråga, utan att den är att i viss mån betrakta såsom en fortsättning på den nu upplösta lagtima riksdagen. Det finnes således ingenting som hindrar att icke vår rösträttsfråga kan komma att upptagas till behandling även vid denna riksdag. Få vi en ny vänsterregering, tar den naturligtvis upp vår fråga igen. De frisinnaade nya valprogram hänvisar med avseende på kvinnörsträtten till programmet 1911, och då det här gäller en grundlagsändring, betyder ett undanskjutande nu ett uppskov på ytterligare en treårsperiod.

Hur förhållandena i Andra kammaren än komma att gestalta sig, blir det med all sannolikhet på de 15 rösterna i Första kammaren, som utgången även i år kommer att bero. Och hur ser det ut här? Någon partiförskjutning har icke ägt rum sedan 1912.

Men skulle det vara alldeles otänkbart, att en och annan högerman av senare tidens händelser skulle fått ögonen öppna för värdet av även kvinnornas insats i det politiska arbetet? Borde inte det försvarsintresse, som kvinnor lagt i dagen och som icke försmåtts av det parti, som särskilt anser sig företräda detta intresse, kunna öppna de ledandes ögon för värdet av kvinnornas röster, och inte blott av kvinnornas röstvärning, som man numera inte endast öppet förordar utan också flitigt anlitar.

Den »kända ståndpunkten.»

Då moderata kvinnor inom Landsföreningen på nyåret uppvaktade hrr Trygger och Lindman, för att, med stöd av den medborgaranda, som tagit sig uttryck i kvinnornas försvarspetition och vars förefintlighet högern betvivlat, påkalla högerledarnas medverkan till rösträttsfrågans lösning, vidhöll dessa, enligt vad som meddelades allmänheten, "sin kända ståndpunkt i frågan". En medlem av Männens F. K. P. R. skrev med anledning härav i en landsortstidning, att det kunde vara skäl att något närmare belysa dessa herrars "kända ståndpunkt", och så fortsätter han:

"Enligt utdrag ur riksdagens protokoll lördagen den 2 maj 1908 yttrade hr Trygger: "Enligt min mening böra vi redan nu giva ett otvetydigt bevis på, att vi värdera kvinnans insats i samhällslivet, även det politiska, Vi böra i gärning erkänna, att många viktiga, ekonomiska och sociala spørsmål — av vilka en del rent av uteslutande beröra kvinnorna — erhålla en bättre utredning och en lyckligare lösning om kvinnorna så att säga officiellt inbjudas att däri uttala sin mening."

"Beträffande hr Lindmans ståndpunkt i frågan", fortsätter insändaren,

"vore mycket att säga, men torde följande utdrag ur mr F. A. Bather's tal 'Till de svenska männen', hållet å Grand Hotell den 16 juni 1911, vid detta tillfälle vara lämpligt anföras. Mr Bather säger bland annat: "Sålunda hade jag för fyra år sedan äran av mer än ett samtal med excellensen Lindman om detta ämne, och han sade: "Rösträtt för kvinnor, ja, naturligtvis skola vi ge dem det, men det är en eller par små rösträttsreformer rörande männen, som först måste röjas ur vägen." Och mr Bather tillägger: "Nåväl, de där småsakerna ha fått sin behandling; fyra år ha förflutit, men — var är kvinnans rösträtt?"

Ja, så hette det den gången, först måste männens rösträttsfråga lösas, sedan skulle det bli kvinnornas tur. I år är det sju år sedan männens rösträttsfråga löstes, och hur heter det nu? Först måste försvarsfrågan lösas — och sedan? Nu är det dock en skillnad. Visserligen står försvarsfrågan i vår väg. Av de häftiga stormvindar, som den frågan på senaste tiden blåst upp, ha de "mindre" frågorna, sådana som vår stora fråga obarmhärtigt sopats undan — detta är vad som verkligen skett i vad som synes ske — men det är inte männen, som nu säga "först måste försvarsfrågan lösas, sedan blir det kvinnörsträtts tur", utan det är stora kategorier av kvinnor, som resonera så, kvinnor, som principiellt ansluta sig till rösträttskravet, som förklara, att nu måste kvinnorna vänta. Som jag redan förut visat, finnes det inte den minsta anledning, även om försvarsfrågan ligger oss aldrig så varmt om hjärtat, och jag är viss om, att det gör den hos oss alla, att kräva ett uppskov av rösträttsfrågan för försvarsfrågans skull. Båda dessa frågor kunna mycket väl avgöras vid en och samma riksdag, till och med vid den riksdag, som sammanträder nu efter nyvalen.

Det beror på kvinnorna själva.

Ytterst beror det på oss själva, vilken plats vår fråga skall komma att inta på den närmaste tidens politiska dagsprogram. Om den där skall komma i förgrunden eller om den återigen skall komma att skymmas undan av någon annan stor fråga, vars förefintlighet vi nu inte ha en aning om, men som vi kunna vara säkra om skall uppkomma i det rätta ögonblicket.

För oss gäller det, att oberoende av de politiska vindkasterna för övrigt, alltid bära vår fana högt, att icke låta ett tillfälligt nederlag nedslå vårt mod och att aldrig förlora vårt mål ur sikte. Om vi kvinnor inte själva äro vår sak trogna, hur kunna vi begära, att männen skola vara det?

Låt mig sluta med att anföras ett par ord ur ett brev från mrs Chapman Catt. En gång då det såg särskilt mörkt ut här i Sverige, och jag hade skildrat situationen så gott jag kunde, skrev hon tillbaka:

"Under vår stora upplysningskampanj mot slaveriet, före inbördeskriget, uttryckte en av ledarna sin förtvivlan över att det inte märktes några framsteg. I sin förtvivlan sade han till en av våra andliga stormän, att det såg ut som om Gud inte var på vår sida. Denne svarade: Det är ett misstag, Gud är på vår sida, men han har inte så bråttom som vi."

Och så tillägger mrs Chapman Catt: "Jag upprepar ofta dessa ord för mig själv, då jag tycker det går långsamt med rösträtten och längtar att få övergå till annat arbete."

Låt oss också komma ihåg dessa ord, men låt oss aldrig frestas att sakta farten!

En sorgehög tid.

Mäktig och gripande var den stund, då Klara Lindhs jordfästning ägde rum i Stora kyrkan i Gävle, lördagen den 14 mars. Kraftiga och manande ljödo orden som tolkade det djupa allvar och den sorg som bemäktigade sig de närvarande. Solen lyste genom fönstren och kistan, som i förväg placerats å katafalken, var bäddad i blommor. Bland de många deltagande voro F. K. P. R:s medlemmar talrikt samlade.

Sedan processionen intåg och en psalm sjungits, höll kyrkoherde O. Hedberg en vacker och känslig dödsbetraktelse, tolkande det vemod, som man gripes av inför ett i förtid avbrutet livsverk.

"Ifråna min synpunkt sett", yttrade kyrkoherden, "hava vi på visst sätt alla del i den gjorda förlusten; vi ha knappast råd att förlora någon som vill hjälpa oss att bygga upp ett lyckligare samhällsliv. Och att hon, vars stämna här nere för alltid tystnat, ville vara med i det arbetet är ingen hemlighet för någon av dem som velat visa henne den sista hedersbevisningen i dag. Jag har inte fullmakt att tala å någons vägnar mer än mina egna. Så vill jag därför inskränka mig till att frambära mitt eget personliga tack för de stunder vi fingo arbeta tillsammans, för det lugna, vänliga sätt, på vilket hennes arbete utfördes och framför allt för den kärlek till de små och förbisedda, som var den bärande grunden i allt."

Ute vid graven hade många samlats för att betyga den hädangångna sin vördnad. Först framträdde fru Ezaline Boheman och nedlade å L. K. P. R:s vägnar en krans i gult och vitt, varefter hon tolkade Landsföreningens känslor vid den avhållna kamraternas och pionjärens bortgång.

Fröken Anna Sundbom nedlade en krans från Gävle kvinnliga rösträttsförening och uttryckte därefter dess varma tack för den dödas ädla livsgärning.

Bland det hundratals kransar och buketter, som höljde graven, märktes: Från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt — "Tack för ädel kvinnogärning." Från Gävleborgsförbundet av L. K. P. R. — "Tack för enande trofast arbete för gemensamt mål."

Från Gävle F. K. P. R. — "Ditt ärliga, gedigna arbete skall mana oss till fortsatt strävan för vår stora sak."

Från kvinnliga rösträttsföreningar i Kastet och Bomhus, Sandviken, Storvik, Bollnäs, Söderhamn, Kilafors-Hanebo, Hudiksvall, Ljusdal.

Från styrelsen för Stockholms rösträttsförening — "Med varmt tack och djupaste saknad."

Från Gävle stads folkskolestyrelse, från Gävle frisinnade valmansförening samt från åtskilliga andra korporationer.

ARTHUR BALLIN, Kappfabrik, Mälartorget 13, 2 tr.

Akademiskt bildade kvinnors förening

som den 28 mars firade 10-årsdagen av sin tillkomst med en fest å Konstnärsklubbens lokal, stiftades den 25 mars 1904 på initiativ av d:r Anna Ahlström, som varit själen i den petition, som den 29 maj 1913 inlämnades till K. M:t och vars syfte framgår av följande huvudpunkter:

1. Att sådan tolkning av skollagen fastställes, varigenom akademiskt bildade kvinnors rätt erkännes att på samma villkor som män bliva vid allmänna läroverken anställda och befordrade till ordinarie tjänst.

2. Att vid de föreslagna samskolorna likställighet mellan lärare och lärarinnor med avseende å såväl kompetens, tjänstgöringstid och tjänstgöringsstadier som i fråga om avlöning, tjänsteårsberäkning, lönegrad och pensionsrätt i stadgarna få sitt tydliga uttryck.

Vid denna petition fäste emellertid K. M:t intet avseende.

D:r Anna Ahlström kände nu behovet för akademiskt bildade kvinnor att sammansluta sig i arbete för rättvisa och likställighet, och sedan hon intresserat docenten Elsa Eschelson samt några av sina kamrater för saken, resulterade det i föreningens stiftande, och åtog sig docenten Eschelson att bli dess ordförande.

Föreningens uppgift är att arbeta för, att å akademiskt bildade kvinnor tillerkänna rätten till de förmåner, som de av dem avlagda kompetensproven enligt gällande lagar och författningar tillförsäkra män med samma kompetens.

Föreningens första åtgörande var att få till stånd en sådan grundlagsändring av § 28 i Regeringsformen, att kvinnor måtte få tillträde till åtminstone vissa statens ämbeten med kungl. fullmakt.

Efter väckta motioner om ändringen, sista gången vid 1907 års riksdag av hrr Trygger och Knut Kjellberg, antogs den, men måste vila till ny riksdagsperiod.

Den del av § 28 i Regeringsformen, som ändringen berör, har haft följande lydelse:

Konungen äger att i statsrådet utnämna och befordra infödde svenske män till alla de ämbeten och tjänster inom riket, högre

För Stockholm försäljning av
DAMKAPPOR - KOSTYMER

i minut till bestämda fabrikspriser.

Måttbeställningar utföras förstklassigt och billigt.

En gros. OBS! Ingen butiklokal.

och lägre, vilka äro av den egenskap, att konungen fullmakter dera utfärda, dock böra vederbörande förut med förslag hava inkommit, där sådana hittills ägt rum.

Härtill har nu fogats följande tillägg: Till lärarebefattningar vid statens läroanstalter, de teologiska läraretjänsterna vid universitetet likväl undantagna, till andra beställningar vid inrättningar för vetenskap, slöjd eller skön konst samt till läkarebefattningar må i den ordning, som ovan sagts, och med tillämpning av grunder, som av konungen och riksdagen godkänts, kunna utnämnas och befordras även infödda svenska kvinnor.

Frågan om kvinnors tillträde till vissa statsämbeten är således icke utagerad med antagande av ändringen. Det gäller två saker:

1. Om kvinnor skola få tillträde till alla fullmaktstjänster och

2. på vilka ekonomiska villkor.

Alltså frågan om lön, pensionsålder och pensionering.

Detta uppdrogs åt löneredgeringskommittén att utreda, och den verkställde även en utredning, som remitterades till vederbörande institutioner i riket. Den blev emellertid från såväl dessa som från andra håll föremål för en synnerligen skarp kritik och kunde uppenbarligen icke läggas till grund för någon K. M:ts proposition.

Frågan vilas sålunda alltjämt hos K. M:t. Vad som gjort att dess avgörande fördröjts, är att dess behandling råkat sammanfalla med utredningen av lärarlöner i allmänhet. Denna utredning har eklektiskministeren anförtrott åt den s. k. lärarlönenämnden. Givet är, att då denna nämnd skulle behandla de olika lärarkategoriernas avlöningsförhållanden, den bl. a. även skulle utreda frågan om kvinnliga lärares löner, pension m. m. Finge man så här vissa principer fastställda kunde man stödja sig på dem, när man sedan gick att behandla grunderna för kvinnors anställande i andra ämbeten.

Akademiskt bildade kvinnors förening räknade år 1904 43 medlemmar och äger nu 162. Dess nuvarande styrelse består av: d:r Karolina Widerström ordförande, d:r Anna Ahlström vice ordförande, fil. kand. Adèle Philipson sekreterare samt d:r Lydia Wahlström och docenten Eva von Bahr.

Nästa steg.

Något för professor Thyrén att taga vara på.

Mrs Humphry Ward, en av den engelska antirörelsens ledande personligheter tror sig äntligen ha funnit en utväg att åtminstone för någon tid framåt kunna utestänga kvinnorna från parlamentet och ändå giva dem det politiska inflytande, som till och med Mrs Ward i vissa fall anser bör tillkomma dem. Hon föreslår tillsättandet av en kommitté bestående av 20 kvinnor och 20 parlamentsledamöter. Denna kommitté skulle uttala sig om alla frågor rörande kvinnor och barn, som parlamentet har att behandla, endast rösträttsfrågan skulle hållas utanför. Sammanträdena skulle äga rum i underhuset.

Mrs Humphry Ward's nyaste förslag är ingenting annat än en utveckling av idén om ett särskilt kvinnoparlament, säger Woman's Journal i sina kommentarier till förslaget.

Kvinnorna och kriget

utgjorde ämnet för ett föredrag av professor Oscar Montelius vid Kvinnoförbundets för Sveriges Sjöförsvar årsmöte. Talaren vidrörde de olika roller kvinnorna i gångna tider spelat både såsom deltagare i krig och såsom lindrare av krigets följder, men framhöll tillika, att deras viktigaste uppgift är dock att förekomma krig. "Det är så mycket viktigare, och där är kvinnans mission så mycket större", fortsatte professor Montelius, "som väl den dag en gång kommer — för mig skulle den gärna få komma snart, jag har i åratals uttalat min åsikt om det berättigade däruti — då kvinnan får politisk rösträtt och då hon får politisk valbarhet tillika.

Då blir kvinnans uppgift ännu större: att omsätta i handling läran om rättfärdighet, läran om att intet krig är ärofyllt, om det icke föres till fosterlandets värn. Hon har icke rösträtt i vårt land ännu. Hon får den utan tvivel förr eller senare. Jag hoppas det icke må dröja länge, därför att det är rätt. Men det dröjer länge, innan resultatet av alla dessa lördomar hinna slå ut i blom på det sättet, att hela jorden blir rättfärdig, alla människor bli rättfärdiga och all strid, allt split upphör."

Den internationella kvinnodagen.

I Berlin höllos icke mindre än 39 offentliga möten med anledning av den internationella socialdemokratiska kvinnodagen, vid vilka tal höllos för kvinnans politiska rösträtt. Liknande möten höllos i de flesta övriga storstäder i Tyskland samt i Österrike, Schweiz och Holland.

I Petersburg blevo de tillämnade mötena i sista stund förbjudna av polisen utan angivande av skäl.

Varför tänka?

I sin elegant inredda salong sitter fru rådmanskan bekvämt lutad mot vilstolens stöd, och över hennes välmående ansikte vilar detta självmotvetna leende, som skvallrar om ekonomiskt oberoende och en god social ställning. Fru rådmanskan gäspar en smula eftertryckligt, sjunker lättjefullt tillbaka i stolen och låter blicken med dåsig välbehag glida från "Nya Dagligt Allehanda", som råkat hamna på golvet, över tebrickan på bordet och bort till dörrens tunga draperier. Så sluter hon ögonen. Fru rådmanskan tänker. Det är sällan fru rådmanskan ägnar sig åt en dylik tröttande sysselsättning, och av det plötsliga skarpa strecket mellan ögonbrynen framgår, att den vållar henne ett visst besvär. Men blott ett par minuter hänger hon sig åt den ovanliga ansträngningen. Ögonen öppnas åter, det skarpa strecket försvinner och fru rådmanskan reser sig hastigt och med en liten missnöjd min, som ville hon säga: "Varför tänka. Det är onödigt och verkar bestämt menligt på hälsan."

Ty hon känner sig med ens alldeles uttröttad.

Och fru rådmanskan vet ej själv, huru innerligt rätt hon har. Det är farligt att tänka, mycket farligt...

Det ringer. Över fru rådmanskans ansikte far ett uttryck av glad förväntan. En liten skvallerstund vid tebrickan vore inte ovälkommen, helst om hon kunde få veta något om kaptenkansans nya sammetsdräkt och borgmästarinnans nya jungfru. Och så den sista skandalhistorien! I fru rådmanskans ögon tändes en glimt av intresse, som dock vid dörrens öppnande hastigt försvinner. Fru rådmanskan stelnar till. Med en föga inbjudande gest och i kylig ton anmodar hon den inträdande att taga plats.

"Jaså, rösträtt för kvinnor, opinionslistor", säger fru rådmanskan med en skymt av förakt i rösten, medan ögonen hastigt granska rösträttskvinnan framför henne. Hon erfar en känsla av missräkning vid åsynen av den enkelt men smakfullt klädda unga damen med det mjuka, behagliga ansiktet, och plötsligt far ett moln av oro över hennes släta panna. Unga, vackra damer borde ej tillåtas springa omkring i husen så där ogenerat. Hon känner sig en smula orolig vid tanken på sin egen man och hans svaghet för de yngre av det täcka könet. Rådmanskan får hastigt ett uttryck av överlägsen värdighet.

"Min fröken", säger hon, "jag litat fullkomligt på min man och han röstar för mig. Jag vill ingen rösträtt ha."

Ett omärkligt leende far över den unga rösträttskvinnans ansikte. Hon har så ofta hört dem upprepas, dessa ord, som använ-

das av rösträttsfientliga fruvar, och som uppfunnits och inlärts av samtliga fruars män. Och inom henne uppstiger en känsla av oändligt medlidande och ett behov att hjälpa dessa i fördom och blindhet snärjda kvinnor. Det kommer en hänförelsens glans i hennes ögon då hon talar, övertygande och med en säkerhet, som tyckes göra alla invändningar omöjliga.

Fru rådmanskans hållning har ett ögonblick blivit mindre självsäker, hon känner att hon är underlägsen den andra. Hon stryker nervöst med handen över vilstolens blommiga schagg och söker i minnet efter något räddande argument, uppsnappat från männens konversation. Men det är svårt att finna något.

Rösträttskvinnan talar alltjämt, men fru rådmanskan hör ej på. Det har kommit över henne något av hjälplöshet, som pinar. Visserligen talar fru rådmanskan gärna om sig och andra kvinnor, såsom varande bräckliga käril, dem man bör fara varligt med, men hon blir illa till mods vid att verkligen känna sig sådan. Och det retar henne att ej kunna visa den andra sin överlägsenhet.

Fru rådmanskans ansikte har småningom antagit en högröd färg, och i de blanka ögonen tändes plötsligt en glimt, som inför en anad triumf. Hon sätter sig tillrätta i stolen. Orden äro funna. Fru rådmanskan talar:

"Min fröken", kommer det överlägset och med en skymt av nedlåtande vänlighet, "jag förstår ej alls vad Ni talar om, och jag vill ej heller förstå det".

Fru rådmanskan gör ett litet uppehåll. Hon har återtagit sin värdiga hållning och njuter tydligt av att höra sin egen röst. I hemlighet önskar hon, att mannen kunde höra hennes värtalighet. Nåja, han har då aldrig synnerligen förstått att uppskatta den, så det bör vara ett rättvist straff att han nu går miste om den. Det kommer plötsligt något lidande i rösten då fru rådmanskan fortsätter:

"Jag gillar icke dessa moderna kvinnor med sina samhällsupplösande idéer. För resten vet jag ej alls, vad det är de vilja, men jag har hört min man säga, att de äro okvinnliga och till ringa prydning i ett hem. Jag är en hemmets kvinna. Låt mannen sköta om politiken och allt, som hör dit. Och för övrigt är hela min dag upptagen av omsorger om man och barn, och hushåll, och någon tid övrig för annat, har jag ej."

Fru rådmanskan är utomordentligt nöjd med sig själv och sjunker åter tillbaka i stolen. Hon betraktar med välbehag sin runda arm och konstaterar, att det nya armbandet gör sig utmärkt emot armens vitthet. Vad den andra säger, hör hon ej på. Hon har talat och hon är nöjd med sig själv. Det är nog. Med en långsam rö-

Ny politisk kvinnoorganisation.

Upptar kvinnorösträtten på programmet. Offentligt möte i Stockholm.

Frisinnade kvinnor, medlemmar av Stockholms frisinnade valmansförening, hade anordnat ett offentligt möte i Musikaliska Akademiens stora sal, söndagen den 22 mars, med föredrag av fru Anna Wicksell, d:r Gulli Petrini och fru Karin Fjällbäck-Holmgren. Säsom ordförande för mötet fungerade fru Emilia Broomé.

Den stora salen var redan långt innan mötets början till sista plats fylld av en intresserad publik, som med ovationsartat bifall hälsade de olika talarna.

Sedan ordföranden i korthet förklarade anledningen till mötets tillkomst, överlämnades ordet till fru Anna Wicksell, som med bindande bevis, i ett med logisk klarhet präglad föredrag, redogjorde för de grundprinciper, som dolde sig under partibeteckningarna "vänster och höger". Den stora grundolikheten mellan vänstern och högern ansåg fru Wicksell ligga däri, att det ena partiet önskar lösning av för landet viktiga frågor med folket, medan det andra partiet principiellt underkänner folkets självstyrelse.

Fru Wicksell slutade med att betona, att det nu förestående valet innerst gäller med folket eller mot folket, och de som tillhöra vänstern måste göra sitt yttersta för att ge valen en utgång, som leder, icke till försvar och reaktion, utan till försvar och demokrati.

Sedan applåderna efter fru Wicksell föredrag tytnat, bestogs talarstolen av d:r Gulli Petrini, som talade över ämnet "Vad som står på spel". D:r Petrini betonade mycket starkt att de frisinnade böra betänka, att den riksdag, som nu skall sammanträda, icke är en urtima, vilken blott har att befatta sig med en enda frågas lösning, utan en lagtima, som har mycket annat än försvaret att behandla. Talarinnan övergick därefter till kvinnorösträtten. Bli den inte löst i år, får den inte sin slutbehandling förrän 1918, och först 1921 få kvinnorna medbestämmanderätt. Under tiden ligga sociala frågor och vänta på sin lösning, och de måste lösas av män och kvinnor gemensamt. Först och främst äkten-skapslagstiftningen, där kvinnorna icke få medverka, om de inte få rösträtt nu, och sedan nykterhetsfrågan, där så stora intressen för kvinnorna stå på spel, tillika med övriga sociala reformer.

Efter att ha talat om försvaret och tagit avstånd från den s. k. punschpatriotismen, "man skall hålla fosterlandet så högt och heligt att man inte nalkas det med orna läppar", avslutade d:r Petrini sitt livfulla och väckande föredrag med att ci-

tera Ellen Keys ord: "Vi skulle inte tala så mycket med de unga om att de skola dö för fosterlandet, utan att de skola leva för det." Den som det vill, han kan också, om så fordras, dö för sitt land. Stormande applåder följde på d:r Petrini's föredrag.

Härefter framträdde fru Karin Fjällbäck-Holmgren och talade om "Ansvar". Hon framhöll det livliga politiska intresse högerns kvinnor lagt i dagen och som resulterat i deras opinionsyttring för försvaret. Och högern som parti har, efter att ha motarbetat kvinnorösträtten, ansett kvinnorna nog kompetenta att utan ansvar öva tryck på beslutet i en av vårt lands viktigaste och mest svårösta frågor. Men detta inflytande skall enligt högern endast utövas indirekt, och talarinnan betonade vilka svåra moraliska följder ett sådant inflytande kan medföra, där individen icke behöver bära konsekvensen av sina handlingar. Ett starkt politiskt inflytande bör endast göra sig gällande under ett starkt politiskt ansvar. Vad man har rätt att fordra är vederhäftighet, kunskap och förmåga av lugn och saklig kritik, och fru Holmgren ville särskilt varna kvinnorna för det kritiska känslotänkande, som på sina håll i dessa dagar gjort sig gällande. Kvinnorna böra också lägga på hjärtat att föra striden med blanka vapen och protestera mot det lömska skvallret och den personliga smutskastningen inom politiken mot allt det som borde vara bannlyst, när det gäller ett djupt och fruktansvärt allvar för vårt folk.

Till slut protesterade fru Holmgren mot det sätt, varpå barn dragas in i de politiska partistriderna. Skolan bör vara ett fridlyst område. Där bör varken förekomma propaganda eller insamlingar, och barnen få icke göras till martyrer för sina föräldrars politiska åskådning. I stället bör man lära dem vidsynhet och tolerans, ty den nu upp-växande generationen, vilken om en 30-40 år har landets öden i sina händer, får ej växa upp i hat mot ett grannland och i hat mot andra samhällsklasser. Det av varm känsla burna föredraget mottogs av auditoriet med starka applåder.

Vid mötets slut uppmanade fru Broomé de närvarande kvinnorna att anteckna sig såsom medlemmar i den i dagarna bildade föreningen Frisinnade kvinnor och inbjöd till ett nytt möte följande dag för antagande av stadgar, val av styrelse m. m. Kallelsen hörsammades av så många som Läkarsällskapets stora sal kunde rymma. I ett till mötesdeltagarna utdelat tryckt

upprop framhölls att de frisinnade kvinnorna, som begagnat sig av sin rättighet att jämte männen arbeta inom de frisinnade valorganisationerna, hittills icke känt behov av någon egen sammanslutning. Då emellertid såväl högerns som det socialdemokratiska partiets kvinnor genom egna kvinnoorganisationer agitera för sina partiets syften, har bristen på en frisinnad kvinnoorganisation gjort sig kännbar, och det är för att fylla denna brist, som den nya organisationen kommit till stånd. Underlåtenhet från de frisinnade kvinnornas sida att nu ge uttryck åt sin mening skulle kunna tydas som brist på intresse för fosterlandets väl eller som ett tyst instämmande med något av de andra partierna.

I sitt program betonar föreningen:

sitt starka intresse för försvarsfrågans omedelbara lösning efter det frisinnade programmens linjer med dess väsentliga ökning av försvarets effektivitet;

sitt varma intresse för en social reformpolitik, i vilken inbegripes snara och kraftiga åtgärder för folknykterhetens befrämjande;

sin övertygelse om den folkliga självstyrelsens grundläggande betydelse för vårt folks lycka och utveckling;

sitt bestämda krav på att kvinnornas rösträttsfråga icke skjutes i bakgrunden, utan redan vid denna riksdag framföres till avgörande.

Motiveringen för föreningens bildande och dess ändamål blevo ytterligare belysta på andra dagens möte av d:r Karolina Widerström och fru Elin Wägner. D:r Widerström vidrörde även den nya föreningens och dess medlemmars ställning till L. K. P. R. och yttrade:

En eller annan skulle kanske kunna tycka att Föreningen för kvinnans politiska rösträtt borde nu som år 1911 arbeta för det frisinnade partiet vid valen, då ju detta parti allt fortfarande har kvinnans rösträtt på sitt program. Men situationen är vid detta tillfälle helt säregen: man går till val, som det sägs, på en enda fråga, och denna fråga sägs vara försvarsfrågan. Alla andra frågor, således även frågan om kvinnans politiska rösträtt, ha kommit i skymundan. På V. U:s förslag har därför och centralstyrelsen i L. K. P. R. så gott som enhälligt beslutat att L. K. P. R. såsom sådan denna gång skall hålla sig fullständigt neutral, de enskilda medlemmarna dock obehaget att verka för det politiska parti till vilket de eventuellt kunna vara anslutna. Såväl moderata som socialdemokratiska kvinnor, däribland även många som tillhöra L. K. P. R., hava ock var för sig sammanslutit sig till arbete för sina respektiva partier, det är ej en dag för tidigt att vi frisinnade kvinnor göra sammaledes.

Orsaken.

D:r Valfrid Palmgren höll nyligen, på inbjudan av Handels- och Kontoristföreningen i Köpenhamn, ett utomordentligt intressant föredrag om "Kvinnans politiska rösträtt". Talarinnan, som klart och logiskt framställde gamla sanningar i ny omklädnad, förstod att på ett enastående sätt fångsla auditoriet, men de som glatt sig åt att i denna representativa samling få lyssna till motståndarnas inlägg blevo däremot besvikna. Bland de i stort antal närvarande männen anmälde sig endast en opponent, och när ordföranden till slut i ett älskvärdigt litet tal förklarade, att orsaken varför män voro motståndare till kvinnans rösträtt var den, att de voro nöjda med kvinnorna och älskade dem sådana de nu en gång voro, ja, då måste man erinra sig, skriver "Kvinden og Samfundet", att vi verkligen skriva anno 1914 och att mötet ägde rum i Danmarks största handelsförening, där en för sin duglighet och intelligens i hela Norden känd och aktad kvinna talat om ett av nutidens största och viktigaste spörsmål.

I diskussionen som följde yttrade sig bland andra den framstående filosofen, professor Höfdding, och han upplyste om att han vid granskningen av sin "Etik", som skall komma ut i ny upplaga, varit betänkt på att utesluta det kapitel, som handlar om kvinnofrågan, emedan dess grundtankar nu borde stå klara för var och en. Professor Höfdding kunde för sin del icke förstå vad som bragt professor Lehmann i uppror, därmed åsyftande ett föredrag som den nyutnämnde Lundaprofessorn hållit i Köpenhamn, och däri han uttalat stora betänkligheter mot de manliga värv, som den självförsörjande kvinnan lagt på sina hennes funktion som maka och moder.

Professor Höfdding ansåg tvärtom att man icke behövde hysa några onödiga farhågor. Kvinnosaken gick sin jämna och naturliga utvecklingsgång, om man blott lämnade den att utvecklas i fred.

Till ordförande för föreningen valdes doktor Ada Nilsson. Övriga medlemmar i styrelsen blevo fru Emilia Broomé, fru Elin Wägner, doktor Gulli Petrini, doktor Julia Kinberg, fru Gertrud Rodhe och fröken Gerda Canning. Revisorer blevo fröken Ingeborg Sprengel och fröken Rosalie Lindgren med friherrinnan Ruth Stjernstedt och fru Mimmi Asp som suppleanter.

Flera representiva frisinnade kvinnor från landsorten närvaro vid de båda mötena, och det beslöts att medlemmar i landsorten skulle kunna direkt ansluta sig till föreningen.

relse sträcker hon armen mot bordet och ringer. Jungfrun kommer in.

"Är kvällsvarden färdig?" frågar fru rådmanskan.

"Och barnen äro väl i säng?"

Hon drar en lätt suck, det är så mycket en husmor måste tänka på. Om blott jungfrurna kunde sköta hemsysslor, utan att man behövde påminna dem. Det vore nog bäst att skaffa en jungfru till. Det är för litet med två, det har hon nu flera gånger sagt sin man, men — män äro så oförstående...

Över fru rådmanskans ansikte far ett litet moln av missnöje. Hon reser sig långsamt och värdigt. Det bör bli ett slut på detta triviala samtal. Hon slätar med handen över klänningen, och så kommer slutorden:

"Och det vill jag säga, att dessa sammanträden med nattsöl och vaka, som jag hört lär vara det utmärkande för dylika kvinnor, är minst sagt opassande. Men jag har ej tid att längre uppehålla mig med dessa saker. Det är bal på hotellet i afton, och jag måste kläda om mig."

Fru rådmanskan hälsar avmätt och skriker med bibehållen värdighet ur rummet. Dörrens tunga draperier sluta sig.

Men nedför trappan går en annan kvinna. Hon går långsamt, som i djupa tankar, och skakar sakta huvudet — i löje och medlidande.

Det är societetsbal på hotellet. Musikens toner ha vaggat genom festsalen, medan franska klackar glidit över det glatta golvet och artiga kavaljerers utnötta komplimanger förgäves sökt framlocka rosor på sminkade kinder. Uttröttade damer ha sjunkit tillbaka mot möblernas sidentyg, och bredvid herrarnas högtidliga "svart och vitt" te de sig som praktblommor i en begravningskrans. Vinet har givit liv åt gulbleka ansikten och festtrötta ögon, medan upphettade hjärnor överraskat sig själva med geniala idéer, som tagit sig uttryck i glänsande tal. Ljuset från de stora takkronorna faller över fru rådmanskans röda siden och bryter sig mot juvelprydda ringar. Fru rådmanskans ögon äro fulla av intresse och blicken vandrar från rådmannens svettblänkande ansikte till glaset i hans hand. Herr rådmannen håller tal. Det har skålats och talats för mycket, för vin och glädje, för kung och fosterland, och allt annat som har värde. Till sist var för rådet uttömt, och då kom rådmannen på den ypperliga idén att hålla tal för kvinnan. Och hr rådmannen gör sitt bästa. Han beskriver huru övermåttan ljuvligt det är för en man, att under klubbmöten och glada fester veta sig ha en uppoffrande kvinna hemma hos brasan och barnen. Rådmannen talar sig varm, under det fru rådmanskan med stigande oro iakttagit, huru mannens blickar gång på gång söka sig

bort mot den unga vackra löjtnantsfrun. Vinglasen i rådmannens hand lyser rött i ljuset, men det kan ej upptaga tävlingen med hans eget skinande ansikte. Näsduken far ideligen över pannan. Rådmannen fortsätter:

"Det är dock skillnad på kvinnor och kvinnor. Jag tänker närmast på de s. k. moderna kvinnor, som äro oförsynta nog att blanda sig i männens politiska strider och andra angelägenheter, saker, som de icke kunna, icke böra förstå, och som vårt ädelmod förbjuder oss att draga dem in i. Försummande sina hem, från vilka de stjälja tid och krafter, förgäta de helt det gamla bibliska ordet: 'Kvinnan tige i församlingen.' Må Gud bevara oss från dessa okvinnliga element, som demoralisera samhället och glömma sig därhän, att de icke sky att i intelligens och mera tävla med, ja, ofta överträffa oss, skapelsens herrar. Därför, när jag nu höjer mitt glas är det för den av striderna utanför hemmet oberörda kvinnan, hemmets kvinna, den mannen undergivna och — och..."

I hr rådmannens omtöcknade hjärna dansa tankarna ringdans med vinet, men utan att vilja forma sig till ord. Hr rådmannen torkar svetten ur pannan. Ett enda ord finns ännu kvar i hans hjärna. Han höjer glaset och med en triumfators min ljuder det förlösande ordet.

"Skål!" "Skål!"

Fru rådmanskan höjer glaset med överlägsen värdighet, medan ögonen söka mannens, som le mot löjtnantsfrun. I samma nu stiger kaptenen fram, vecklar ut en bunt listor och säger:

"Apropå politik, skulle damerna vilja taga var sin lista för försvaret?"

Fru rådmanskan sträcker ivrigt ut sin hand och ber att få två...

Lampan brinner på skrivbordet. Skenet faller dämpat över de vita pingstliljorna i kristallvasen och över hyllans skinnklädda bokryggar och lyser skarpt på de vita pappersarken med det halvfärdiga föredraget. Kvällsvarden är undanstökad — utan hjälp av jungfru — barnen sova i sina bäddar och den unga kvinnans flitiga fingrar föra snabbt nålen genom tyget. Hon reser sig sakta, tar det färdiga plagget på armen och går genom rummen i hemmet, där hon är i mors ställe. Vid minsta brors säng stannar hon och stryker smekande över de ljusa lockarna.

"Lillebror", viskar hon sakta, i det hon kysser den mjuka barnakinden "skall du, när du blir stor, i mig se den okvinnliga kvinnan med de samhällsvådliga idéerna?" Hon ler sitt mjuka leende, stoppar täcket bättre om barnet och går tyst tillbaka till skrivbordet och det ofullbordade föredraget om "kvinnan och hemmet".

Urd.

Kvinnans medborgarrätt för sextio år sedan.

Författaren till följande en smula gäckande rader, med d:r J. M. Bergman, född 1792, död 1867, var i livstiden provinsialmedikus i Falu distrikt av Stora Kopparbergs län, en man, lika bekant för sin företagsamhet och mångsidiga bildning som för sin i mycket radikala läggning och sitt satiriska lynne.

Vid genomläsandet af hans "Valda smärre skrifter", utgivna år 1876, stötte jag oförmodat på följande lilla utgjutelse. På en nutida läsare måste den verka minst sekelgammal, ehuru den troligen sett dagen först omkring år 1850 och torde enbart av den anledningen äga ett rent kuriositetsintresse, ställd i belysningen av de senaste decenniernas händelser å kvinnofrigörelsens område.

Så skriver en upplyst och bildad man av frisinnad läggning för ungefär 60 år sedan:

"Kvinnans emancipation.

On ne saurait rien, ce me semble, que de nos jours les femmes valent en général mieux que les hommes.
Mad. Staël.

I Mora i Dalarna köra kvinnorna plogen, i Vermland fara de i skjuts, och i Västergötland bruka de karlhattar. Detta har kommit mig på starka funderingar, huru det skulle gå till i världen, om kvinnorna finge samma politiska rättigheter som karlarna. Huru skulle det gå på en riksdag bland 'elektoralpigorna'; hur skulle det gå i krig? Jag vet blott tvenne offentliga befattningar, som kvinnor hittills fått bekläda i samhället, nämligen de som drottning och barnmorska. Vad kriget angår, så underrättar oss historien att, under romarnes fälttåg mot germanerna, kvinnorna bland de senare stundom fortsatte striden sedan männen stupat. Det gick blodigare till än under våra damers toffeltaktik. Under franska revolutionen skulle ingenting roat mig mera att se än det regemente i stubb, som Lafayette anförde, och som förde konungen från Versailles till Paris. Jag har sett en tafla häröfver, der den bekanta qvinnan springer förut med utslaget hår och slår på trumman, andra kvinnor i uppsatta mössor sitta på kuskbocken, på hästarna, bakpå kongl. vagnen, på taket, och en mängd löpa omkring vagnen. Hvilket skrik och kacklande måtte det ej varit? Hvilka rop på liberté, égalité och emancipation.

Om det någonsin skulle bli fråga om att använda kvinnor i tjänstemannaväg, är det min oförgrifliga tanke, att de till en början borde engageras vid polisen och tullverket, i anseende till deras synnerliga talent att utforska alla slags hemligheter. All vidare emancipation torde det vara rådligast att dröja med."

Den gode doktors råd har icke blivit taget ad notam i någon vidare utsträckning. Det är icke inom polis-kåren eller tullverket vi ha att söka de tusenden och åter tusenden kvinnor, som år efter år strömma ut på den allmänna arbetsmarknaden att söka utkomstmöjligheter. Men kunde han ett ögonblick blicka ned på oss från den himmel, där han med säkerhet dväljes — ty han synes ha varit en ärans man — så skulle han falla i den största förundran över vad hans öga mötte. Ty utvecklingen har tagit jättesteg framåt sedan det icke särdeles avlägsna decennium, under vilket detta skrevs.

Och sådant kan också vara lämpligt, att vi någon gång erinra oss, vi, som stå mitt uppe i nuet med dess stretan och strävän och tycka att ingenting kommer ur fläcken!

E. A.

Arbetet ute i landet

Alingsås F. K. P. R. hade lördagen den 7 mars ordinarie sammanträde, varvid revisionsberättelsen upplästes och godkändes. Därefter föredrogs paragraf 1 i cirkulär n:r 100 och uttalade föreningen sig för anslutning till V. U:s förslag. Föreningens centralstyrelseledamot, fil. kand. Elisabet Peterson, framförde sedan i högstämda ordalag en hälsning från centralstyrelsemötet i Stockholm och lovade att vid nästa sammanträde lämna en utförlig redogörelse därifrån, vilket icke nu medhanns. Man hade nämligen i beredskap en övriga av angenämaste slag. Av några förmågor inom föreningen uppfördes den kända pjäsen: "Huru kvinnorna fingo politisk rösträtt", vilken spelades med liv och lust och medryckande gott humör. Bifallet var också det allra hjärtligaste. Sedan intogs gemensam supé, där talens mångfald icke saknades. Samkvämet var alligenom prägladt av den angenämaste stämning, och av inbjudna gäster anmälde sig ett 10-tal till inträde i föreningen.

Arboga F. K. P. R. hade lördagen den 14 mars anordnat ett samkväm, varvid föreningen gästades av fru Randall-Edström från Västerås. Fru Edström höll ett med livligt bifall mottaget föredrag över sina minnen från kongressen i Budapest. Efter en enkel tesupé redogjorde föreningens ordförande, fröken Helga Sundborg, för centralstyrelsemötet och dess förhandlingar.

Björknäs F. K. P. R. hade sitt årsmöte i slutet av februari. Av årsberättelsen framgick, att föreningen under året haft fyra ordinarie möten samt ett offentligt möte i samband med en fest, varunder rektor Brandt från Bollsta höll ett utmärkt föredrag. Styrelseberättelsen godkändes och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Till styrelse för 1914 valdes: ordförande fru Emma Ögren, kassör fru Anna de Wall, sekreterare fröken Teres Lundlöf. Suppleanter blevo fruarna Emma Fröberg och Lina Forslund. Till revisorer valdes fruarna Kristin Nylén och Matilda Holmberg. Till suppleanter fruarna Hanna Nyberg och Augusta Vikman. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Teres Sundlöf.

Borlänge-St. Tuna F. K. P. R. hade den 19 febr. sitt första sammanträde för året. Sedan en del föreningsangelägenheter behandlats, redogjorde v. ordföranden för det av henne beviljade centralstyrelsemötet. Livligt uppmärksades de röstberättigade föreningsmedlemmarna att delta i de förestående landstingsmannavalen. Offentligt möte hölls den 2 mars, då d:r Gulli Petrini föreläste om "Kvinnorösträtten och de sociala frågorna". Mötet var mycket talrikt besökt och det utmärkte föredraget åhördes med det livligaste intresse.

Eksjö F. K. P. R. hade onsdagen den 11 mars ordinarie möte, varvid förekom års- och revisionsberättelser samt redogörelse för centralstyrelse- och länsförbundsmöten. Ansvarsfrihet beviljades 1913 års styrelse.

Filipstads F. K. P. R. höll årsmöte onsdagen d. 18 mars, varvid föredrogs års- och revisionsberättelser, förrättades styrelse- och revisorsval samt behandlades åtskilliga andra föreningsangelägenheter. Efter fru Alma Broström, som avlidit, djupt saknad inom föreningen och styrelsen, valdes som ordinarie styrelsemedlem suppleanten fru Maria Andersson och till suppleant nyvaldes fröken Hildur Josefsson. Övriga styrelsemedlemmar omvaldes. Till revisor valdes revisorssuppleanten fröken Sigrid Lundroth och till suppleant nyvaldes fröken Ida Kördel. Efter mötets slut vidtog ett angenämt samkväm, varvid av amatörer inom föreningen uppfördes "Samma don" av Frigga Carlberg.

Flens F. K. P. R. höll den 25 febr. årsmöte, varvid årsberättelsen föredrogs och ansvarsfrihet beviljades. Föreningen har nu 63 medlemmar. Till ledamöter av styrelsen omvaldes fru Sigrid Andersson samt nyvaldes fröken Ida Jonsson.

Hedemora F. K. P. R. hade ordinarie årsmöte tisdagen den 17 febr. Mötet, som var talrikt besökt, hade att företaga val av styrelse för innevarande år. Likaså valdes revisorer för året. Sedan ordf., fru F. Collin, hälsat de närvarande välkomna och förklarade mötet öppnat, företogs nämnda val, vilka utföll så, att fru F. Collin enhälligt omvaldes till ordförande och fru Hilda Trotzig till vice ordförande efter folkskollärarinnan fröken Karin Larsson, som undanbett sig återval. Till sekreterare omvaldes likaledes enhälligt fröken Edith Göransson. Till kas-

saförvaltare efter telegrafkommissarien fröken Anna Ekström, som avsgt sig, utsågs fru Edith Olsson. Val av revisorer företogs därefter, varvid omvaldes bankbiträdet fröken Thyra Hedlund och nyvaldes vävlärarinnan fröken Ester Larsson efter fru Edith Olsson, som förut varit revisor. Som första fråga att behandlas hade uppsatts de stundande landstingsvalen. Då Kopparbergs län i år väljer landsting och detta i sin tur har att utse Första kammarsledamöter, betonades vikten av att röstberättigade kvinnor så mangrant som möjligt delta i dessa val. Ordföranden omtalade, att så fort d:r Gulli Petrini: "Landstingens uppgifter och betydelse" utkommit i tryck, ett betydande antal skulle av ordf. rekvideras och gratis utdelas bland röstberättigade kvinnor i staden. Sedan ordf. redogjort för centralstyrelsemötet och talat något om namnsamlingen samt uppmanat medlemmar att prenumerera på Rösträtt för Kvinnor, avslöts mötet, som pågått ungefär 3 timmar.

Huskvarna F. K. P. R. höll lördagen den 21 febr. en vinterfest i sin lokal, varvid förekom gissningstävlan, amerikanskt lotteri, försäljning av kaffe, rösträttskarameller m. m. Sång och musik utfördes. Söndagen den 22 febr. anordnades sång- och sagoafton för barn. Fröken Elsa Carlsson berättade sagor till skioptikonbilder och fru Ahlander sjöng barnsånger. Måndagen den 23 febr. höll jur. kand. fru Anna Wicksell föredrag över ämnet: "Kvinnornas rösträtt och de stundande valen", varvid hon behandlade röströtsfrågans allmänna läge, berörde den nuvarande politiska situationens inverkan på densamma samt framhöll att L. K. P. R. som förening måste förhålla sig neutral inför de stundande valen.

Kalmar F. K. P. R. hade den 13 febr. sitt första sammanträde för året med föredrag av fröken Valborg Bergström, de Bergman-Österbergska kursernas resetalare. "Vår offentliga barnavård" utgjorde ämnet för det varmhjärtade och gedigna föredraget, som åhördes av en talrik och intresserad publik. Fosterländska sånger av en damkör, Frigga Carlbergs dialog "Samma don" och ett angenämt samkväm med tesupé utfyllde aftonen.

Katrineholms F. K. P. R. hade den 25 febr. sitt årsmöte under ordförandeskap av fröken Helga Jeppson. Styrelse och revisorer jämte suppleanter återvaldes enhälligt. Medlemmarna äro ett 50-tal. Fröken Anna Frick redogjorde för centralstyrelsemötet i Stockholm.

Linköpings F. K. P. R. hade den 27 febr. årsmöte i K. F. U. K:s lokal. Till förmån för kvinnornas hus, Årsta, å Baltiska utställningen, hade i samband härmed anordnats ett samkväm, varvid förekom musik samt ett orienterande föredrag över Baltiska utställningen, belyst av vackra skioptikonbilder. Talarinnan, fru Eva Hanzén, riktade en varm vädjan till kvinnorna att verka i egen sak genom att bidraga till Årsta, kvinnornas utställning. Till sist följde gemensam supé, vilken lämnade en så riklig behållning, att föreningen kunde sända 75 kr. som bidrag till kvinnornas utställning.

Malmö F. K. P. R. höll den 6 mars årsmöte. Av den upplästa årsberättelsen framgick, att medlemsantalet under året glädjande ökat. I samband med årsmötet höll redaktör W. Bülow från Lund ett synnerligen intressant föredrag om Baltiska utställningen, belyst av talrika, vackra skioptikonbilder. Särskilt uppehöll sig talaren vid skildringen av Årsta, kvinnornas egen utställning. Det av humor kryddade föredraget mottogs med livligt bifall.

Malungs F. K. P. R. hade söndagen den 8 mars extra möte i folkskolan med anledning av centralstyrelsens verkställande utskotts uppmaning i cirkulär 100 § 5, till ordförande inom varje lokalförening, att vidtaga kraftiga åtgärder för ökad spridning av tidningen Rösträtt för Kvinnor. Ordföranden framlade ärendet och mötet beslöt att göra ansträngningar för tidningens spridande. Ordföranden uppläste paragrafer ur cirkulären n:r 99 och 100, och mötet beslöt att prenumerera på L. K. P. R:s artikellserie samt uppskjuta avgörandet om offerdag till nästa möte som även är ordinarie och hålles i april. Även beslöts gillande av § 1 i cirkulär n:r 100, där V. U. föreslår att Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt såsom sådan icke må taga någon

del i valstriden, men att medlem av F. K. P. R. såsom enskild person kan arbeta för sitt parti.

Norrahammars F. K. P. R. höll den 18 mars årsmöte varvid års- och revisionsberättelsen upplästes och godkändes. Därefter företogs val av styrelse varvid hela den avgående styrelsen omvaldes. Sedan lämnade ordföranden, fru Alma Andersson, en redogörelse från centralstyrelsemötet i Stockholm samt från länsförbundets möte i Jönköping. Därefter behandlades en del föreningsärenden.

Oskarshamns F. K. P. R. hade tisdagen den 24 febr. årsmöte. Till ordförande valdes lärarinnan M. Vretman efter förutvarande ordföranden som avsgt sig uppdraget. Till styrelsemedlemmar utsågos fru E. Magnuson, fröknarna A. Toll, H. Ljungqvist, S. Granér, R. Haskel och E. Gabrielson. Suppleanter blevo fru A. Lindblad och fröken M. Ölander. Till revisorer valdes fru E. Levin och fröken H. Stjernberg. Redogörelse för centralstyrelsemötet lämnades av fröken Vretman. Det beslöts att föreningen skulle hålla studieafton en dag i varje månad. Efter mötet vidtog samkväm.

Stockholms F. K. P. R:s årsmöte ägde rum onsdagen den 18 mars. Till medlemmar av styrelsen utsågos: fru Ella Billing, fru Karin Fjällbäck-Holmgren, fröken Gertrud av Klintberg, fru Carola von Koch, fröken Anna Lindhagen, friherrinnan Ebba Palmstierna, fru Hilda Sachs, d:r Alma Sundquist, fru Elisabeth Wärn-Bugge, fru Amanda Horney, fru Alma Faustman, fröken Hélène Philipson och fröken Anna Ljungberg, samt nyvaldes d:r Gulli Petrini och fröken Elsa Moberg. Till suppleanter valdes med. kand. Hjärdis Nilsson, fröken Gerda Canning och fröken Eva Lychou.

Till revisorer återvaldes fil. d:r Eva Ramstedt och fröken Hulda Wahlström med fröken Alfhild Lamm och fröken Anna Billmark som suppleanter.

Till sist uttalades till fröken Signe Bergman, som undanbad sig återval, ett djupt känt tack för hennes mångåriga och rika insats i Stockholmsföreningens arbete.

Strömstads F. K. P. R. hade torsdagen den 5 mars ett talrikt besökt möte i förening med samkväm, varvid revisionsberättelsen över 1913 års räkenskaper och förvaltning upplästes och godkändes. Till centralstyrelsesuppleant valdes enhälligt fru Anna Hellborn. Under mötets lopp avsändes en hyllningsadress till föreningens förra ordf. fröken Ingrid Nilsson i Sala. Flera nya medlemmar antecknade sig för inträde i föreningen.

Sundsvalls F. K. P. R. hade sitt årsmöte måndagen den 23 febr. Års- och revisionsberättelser upplästes, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Därpå följde val av styrelse. Hela den förra styrelsen omvaldes. Ordförande blev alltså fröken Elin Wahlquist, vice ordförande fru Maja Gerdin, sekreterare fröken Maria Himmelsstrand, vice sekreterare fröken Nanna Fjellström samt kassaförvaltare fröken Agnes Stjernström. Dessutom tillsattes en kommitté, som skulle verka för vinnande av nya medlemmar i föreningen samt för spridning av tidningen Rösträtt för Kvinnor. Ordföranden föreslog att inom föreningen skulle bildas en krets för läsning och diskussion av social litteratur. De närvarande lovade att taga denna sak i övervägande. Slutligen lämnade fröken Elin Wahlquist en intressant redogörelse för centralstyrelsemötet i Stockholm.

Torshälla F. K. P. R. höll den 19 mars årsmöte och frade samtidigt 5-årsminnet av sin tillvaro. Ordföranden, fru Frida Grönberg, lämnade en kortfattad redogörelse över föreningens verksamhet under de gångna åren. Föreningen framförde sin tacksamhet till fru Grönberg för 5-årigt troget arbete såsom dess ordförande, varefter årsberättelsen av sekreteraren upplästes. Av denna framgick, att fru Grönberg innehar förtroendeposten såsom ledamot av pensionsnämnden för Torshälla stad och såsom suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Föreningsmedlemmen fröken Gertrud Blomkvist är dessutom ledamot av pensionsnämnden för Torshälla socken. Den förutvarande styrelsen omvaldes. Den består av: fru Frida Grönberg, fröken Erika Färnlund, fröken Maria Carell, fru Emelie Carlén, fröken Josefina Nilsson. Fru Grönberg redogjorde för senaste centralstyrelsemötet den 8 och 9 januari, och fröken Färnlund uppläste ett referat av fru Gerda Hellbergs tal, "Om den engelska suffragetterörelsen". Mötet avslöts med ett enkelt samkväm.

Trollhättans F. K. P. R. höll torsdagen den 5 febr. en ovanligt tilltalande och lyckad fest för föreningens förra sekreterare,

fröken Anna Hult, som nu flyttat från samhället. Många av rösträttsföreningens medlemmar voro närvarande för att hedra den i föreningens tjänst alltid nitiska och av alla avhållna fröken Hult. Tal hölls både på vers och prosa, ett flertal sånger sjöngos, och efter supén överlämnades till hedersgästen ett rösträttsmärke i guld, skänkt av ett flertal vänner i föreningen. Med fröken Hult mister Trollhättans F. K. P. R. en utmärkt förmåga, vars plats det blir svårt att fylla.

Umeå F. K. P. R. firade torsdagen den 5 mars sin 10-åriga verksamhet med en talrikt besökt fest å allmänna läroverkets högtidssal. Programmet upptog sång av kand. H. Rundqvist och fru Gerda Lastadius samt redogörelse för föreningens verksamhet under den gångna 10-årsperioden av seminariedjunkten fröken Anna Grönfeldt. Icke utan en viss patriotisk stolthet kunde fröken Grönfeldt påpeka att Umeå var den första landsortsstad i Sverige, som invalde en kvinnlig ledamot i stadsfullmäktige. År 1909 insattes nämligen fröken Helena Ljungberg vid ett fyllnadsval i stadsfullmäktige. Sedan ha ytterligare två kvinnor fått säte och stämman därstädes. Efter den intressanta redogörelsen föredrog fröken Grönfeldt en dikt, och därpå överlämnades till föreningens ordförande, fröken I. Öqvist, en hedersgåva från föreningen. I samband med sitt tack för minnesgåvan framförde fröken Öqvist ett tack till fröken Grönfeldt, som i egenskap av föreningens sekreterare nedlagt ett gott och oförtrutet arbete i föreningens tjänst. Doktorinnan Ohlsson bidrog därefter med ett pianonummer och till slut uppfördes en rolig enaktare "Hur kvinnorna fingo rösträtt".

Visby F. K. P. R. hade den 16 mars anordnat en s. k. försvarsafton i en av medlemmarnas gästfritt upplåtna hem. Föreningens ordförande höll, efter att ha hälsat de närvarande välkomna, ett kortare fosterländskt föredrag, däri hon beklagade, att kvinnorna nu icke genom sin röst kunde tynga ned vågskålen till förmån för ett starkt försvar samt påpekade det anmärkningsvärda uti att motståndarna till kvinnans politiska rösträtt nu under landets svåra belägenhet i pressen ivrigt uppmana kvinnorna att begagna sig av den form av politisk rösträtt till Första kammaren, som de äga. Hon undrade i vilken nöd Sverige skulle komma, för att de även skulle önska att kvinnorna hade rösträtt till Andra kammaren. Därefter sjöngs unisont "Du gamla du fria". Under aftonens lopp förekom musik och sång av föreningens medlemmar samt föredrogs fosterländska dikter.

Skaraborgs länsförbund.

av F. K. P. R. höll den 14 och 15 mars sitt 6:te årsmöte i Hjo. Representanterna för de olika föreningarna samlades på e. m. den 14 till samkväm å turisthotellet "Torpet", där de voro i tillfälle att samtalsvis dryfta de föreliggande mötesfrågorna.

På aftonen var offentligt möte anordnat i Viktoriasalen. Den rymliga lokalen var till trängsel fylld av en uppmärksam åhörarskara, som genom livligt bifall gav sin belåtenhet tillkänna. Mötet öppnades av Hjöföreningens vice ordförande fröken Fridner, som hälsade de närvarande välkomna, varefter länsförbundets ordförande, fru Andriette Florén, Mariestad, gav en intressant översikt av vad som under det gångna året timat på rösträttsfältet, både inom vårt eget land och på det vida fältet ut över hela världen. Året har varit händelserikt och fört vår fråga ett stort steg framåt, och talarinnan uttryckte den förhoppningen att de svenska kvinnorna snart måtte bli erkända som fullmyndiga medborgare i ett älskat fosterland.

Sedan fröken Fridner deklamerat Elsa Collins stämmningsfulla "Det dagas", talade fru Ella Billing från Stockholm om "Kvinnorösträtten ur rättvisans och statsnyttans synpunkter". Talarinnan betonade starkt, att en fråga som i sig inrymmer ett så djupt rättfärdighetskrav kan icke drivas tillbaka eller förbigås. Den måste lösas. Och att den lösas så fort som möjligt skall

In memoriam.

Gävle-föreningen har sorg. Vår avhållna, högt värderade ordförande, Klara Lindh, som nyss gått ifrån oss, har lämnat ett stort och — jag vågar påstå det — oersättligt tomrum efter sig.

Underrättelsen om hennes frånfälle kom som ett åskslag från klar himmel. Vi visste ju, att den operation hon genomgått var av farligaste slag, men efter en och en halv vecka gav doktorn dock ett säkert hopp om hennes tillfrisknande. Herren över liv och död hade emellertid annorlunda beslutat. En vacker, solklar söndagsmiddag fick hon gå in i den eviga sabbatsvilan.

Klara död, Klara borta... Jag ville ej i början tro det... Klara, så ung, så glad, så intresserad för mänsklighetens högre strävanden... Klara, själen och livet i vår rösträttsförening. Vår goda Klara — alltid vänlig, mild, vidhjärtad och sann, tolerant och tålmodig mot olika tänkande, under det att hon själv var fast som en klippa i det hon uppfattat som rätt och riktigt.

Just så lärde jag under årens lopp känna henne, och på samma gång mer och mer uppskatta hennes ädla karaktär, en karaktär så fri från fåfänga, flärd och småsinne som det gärna är möjligt i denna tillvaron.

"Nu går det väl omkull med hela rösträttsföreningen i Gävle, när fru Lindh inte finns mer, som kan hålla ihop det hela", så har jag hört mer än en säga. Och vid dödsbudet — nog var en av de smärftfullaste tankarna denna: "Hur skall det nu gå med vår förening, när hon, som var den enande, troende kraften i den, ej längre finns?"

"Men om ock kroppen dör, så skall dock själen leva" — hennes ande kan vara, måste vara oss nära. Hennes goda exempel i okuvlig energi, hennes absoluta ljusa tro på vår saks framgång, alla de soliga tankar och förhoppningar, som strålade ut från hennes klara ögon — allt det där är minnen, som bör kunna elda hennes vänners och kamraters håg till fortsatt arbete för vår medborgarrätt och vår medborgarplikt — till strid för det goda och ädla — men en kamp enligt hennes sätt — med blanka vapen.

Det var en stämning av stilla frid därute på kyrkogården, då Klara Lindh sänktes ned i graven; den rikliga och härliga blomsterskörden sände oss sin ljusa doft, under det aftonens sista solstrålar mildt lyste över texten på vår sista blomsterhyllning, den text som vi, hennes tillgivna vänner och kamrater, hädanefter vilja omsätta i handling. Texten lydde: "Ditt ärliga, gedigna arbete skall mana oss till fortsatt strävan för vår stora sak."

Sigrid Hofrén,

mångårig styrelsemedlem i Gävle F. K. P. R.

utan tvivel bli till gagn för hemmet, för samhället och för fosterlandet. Doktorinnan Jenny Velander, Skara, hade därefter ett varmhjärtat anförande, i hvilket hon manade till den sanna, stora och vidsynta kärleken till livet och medmänniskorna.

Klockan 10 följande dag samlades man för att behandla mötesangelägenheterna.

Protokollet från föregående årsmöte upplästes och godkändes. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och full och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen för det gångna räkenskapsåret.

Vid val av styrelse omvaldes: till ordf. fru Andriette Florén, Mariestad, sekreterare doktorinnan Jenny Velander, Skara, kassaförvaltare fru Jenny Lindberger, Mariestad och fru Lisa Appelberg, Skara; revisorer blevo fröken Agnes Telander och fröken Lagerberg, Skövde, och revisorssuppleant fröken Lotti Alström, Falköping. Till vice ordf. efter fru Julia Rydström, Stens-torp, som på grund av avflyttning från orten undanbett sig återval, utsågs fröken Lisa Gustafsson, Hjo.

Meddelanden från V. U.

1. Ännu saknas årsberättelser från ett 30-tal lokalföreningar, varför L. K. P. R:s årsberättelse ej heller i år kan utkomma i stadgeenlig tid, utan först efter påsk.

2. Ett stort antal lokalföreningar har ännu icke svarat på punkt 5 i Cirkulär n:r 100. De föreningar, som icke svarat, torde göra detta ofördröjligen.

Brevlåda.

En av våra läsare i landsorten ber om upplysning om vem som fällt det yttrande, som citeras i vår ledande artikel i n:r 6 av Rösträtt för Kvinnor, yttrandet att "man kanske kom att uttala sig i något starkare ordalag än vad man verkligen menade". Vi stå gärna till tjänst med upplysningen, vilken vi för övrigt skulle trovt varit överflödigt för uppmärksamma läsare av R. f. K. Yttrandet föll av hr Lindman under rösträttsdebatten i Andra kammaren 1912 och finnes återgivet i vårt utförliga referat av debatten i numret för 1 juni samma år såväl som i L. K. P. R:s årsberättelse för 1912.

"Gammal medlem av F. K. P. R.", frågar om man utan att äventyra rösträttsföreningens politiska neutralitet kan vara medlem såväl av denna förening, som av den nybildade Föreningen frisinnade kvinnor. Hårtill kunna vi svara ett obetingat ja. Lika väl som F. K. P. R:s medlemmar kunna tillhöra Moderata kvinnoförbundet och de socialdemokratiska kvinnoorganisationerna utan att brott mot den politiska neutraliteten ifrågasättas, kunna de tillhöra den frisinnade kvinnoorganisationen. Detta så mycket mer som Föreningen frisinnade kvinnor har kvinnorösträtten på sitt program, något som icke är fallet åtminstone med Moderata kvinnoförbundet.

Red.

Också en mission.

I dessa dagar då man icke kan öppna en tidning utan att snart sagt på varje spalt finna upprop till kvinnor såväl som till män, att med pengar och frivillig arbetskraft stödjade de olika partierna och deras arbete, och detta icke minst i högerpressen, verkar det onekligen en liten smula löjligt, då den kända d:r Tretow i en Göteborgstidning ondgör sig över att kvinnorna uppta platserna för männen på de politiska mötena. Kvinnornas deltagande i politiska möten är enligt d:r Tretow endast berättigat i tre fall: 1) för att referera föredraget åt sin man, som är förhindrad att närvara, 2) för att åstadkomma god akustik vid fåtaligt besökta möten och 3) för att verka lugnande och uppiggande för föredragshållare, som lida av rampfeber. Att kvinnorna för egen del också kunna behöva politisk kunskap och vilja sätta sig in i dagens frågor, det faller icke sådana herrar in. Men deras hjälp och deras pengar de försmås icke ens av d:r Tretows politiska meningsfränder.

T. K.

Rösträtt för Kvinnors

sjunde nummer för 1914 innehåller bl. a.:

»Folkets självstyrelse.»

Till högerkvinnorna inom L. K. P. R.

Av Hilma Borelius.

Klara Lindhs minne.

Grundlovsförhandlingarna i Danmark.

Av Elna Munch.

Arbetet ute i världen.

Kvinnornas rösträttsfråga och den politiska situationen. Av Signe Bergman.

Skattefritt!

Skattefritt!

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck. Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

24 Upplandsgatan 24

— 1 tr. till vänster —

STOCKHOLM

HILDA HEDÉN

Dameklipping • Damskrädderi • Modeaffär

OBS! Specialité: SORGBESTALLNINGAR

Allm. Tel. 211 33

Hundägare!

Varje vår härjar den s. k. hundsjukan (valpsjukan) och bortrycker många goda jakthundar, vakt- och sällskapshundar från sina ägare. Ett säkert botemedel finnes i Professor »Schönats» Hundkokt, exp. i halvliterflaskor. Pris 2 Kr. pr flaska mot postförskott eller efterkrav. Obs! Följ noga medföljande bruksanvisning.

A. G. Andersson

Västerlånggatan 6S, Stockholm

Allm. tel. 206 68.

Riks tel. 144 68.

KARL ERIKSSON

KLARABERGSGATAN 40, 1 tr., (Hiss)

1:a klass Herr- & Damskrädderi

Gentlemans taylor.

Tailleur pour dames.

Dräkter och kappor

senaste pariserstil fr.

kr. 60: — utföres

under full garanti.

Allm. Tel. 236 05

Riks Tel. Norr 507

Jurid., administrat. och merkant.

Uppdrag

utföres av undertecknad, såsom storbussutredningar, konkursbevakningar och inteckningsärenden, uppsättande och vidare behandling inför vederb. myndighet av arrende- och köpekontrakt, testamenten och äktenskapsförord, ansökningar om boskinnad, konkurs- och uravagörelser, alla i bolagsärenden förekommande handlingar, anmälningar till handels- och bolagsregistren, verkst. av revisioner och utredningar m. m.

H. STEDT

St.-Tel. Vasa 3759.

Rikst. Vasa 117.

För besök säkrast 12-3 och 7-8.

John F. Larsson

ETABL. 1885

31 Västerlånggatan - Stockholm

Allm. Tel. 20 75

Specialaffär för Siden, Manufaktur och Damkonfektion.

STORT URVAL! BILLIGA PRISER!

OBS! Vid återopande af denna annons lämnas 5 % kassara-batt.

En sorgehögtid.

Akademiskt bildade kvinnors förening 10 år.

Ny politisk kvinnoorganisation.

Varför tänka? Av Urd.

Kvinnans medborgarrätt för 60 år sedan. Av E. A.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola

.....(f. d. Villa Hult, Kneippbaden).....

börjar den 1:sta Februari. Ämnena äro Husmoderskurs med enklare och finare matlagning, Skicklig kokfru undervisar i den finare matlagningen. Examinerad lärarinna i den enklare samt i teori. Övriga ämnen äro Sång, Musik, Målning, Språk (infödda lärarinor), Konstslöjd, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Samaritkurs. Alla ämnen äro valfria. OBS! Den enda skola i Stockholm med helpension och där eleverna samtidigt ha ett gott hem. Unga flickor, som skola vistas i Stockholm, mottagas i helpension. Skolan är inrymd i ett nytt modernt hus invid Strandvägen. Begär prospekt, vari utförliga upplysningar lämnas och där referenser av föräldrar till från skolan utgångna elever finnas intagna. Adr. E. HULTS KVINNIGA UTBILDNINGSSKOLA, Artillerig. 6, 2 tr., Stockholm. R. T. 118 86. A. T. 289 40.

P.A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448).

HEMMETS

Vedsågeri & Kolaffär

34 & 36 Krummakaregatan 34 & 36, Stockholm.

Prima torr Björk-, Al- och Barrved, Antracit, Hus-
hålls- och Träkol samt Koks, såväl krossad som okros-
sad, till för dagen gällande priser.

OBS! Hemmets verksamhet bedrivs för upprättande
av fallna.

Rikstelefon 70 84. Allm. Telefon 30 99.

Stickmaskinen "FAVORIT"

Världens yppersta maskin.

Guldmedalj i Halmstad 1912
i Eksjö 1912

All slags stickning kan utföras.

Säljes till Kr. 65.— även på betaltning.

Vidare meddelas av

GUSTAV FJELMAN

Törntorp

HUVUDSTA.

**ALLMANNA
PENSIONSFÖRSÄKRINGS-
BOLAGET**

meddelar

**Lifförsäkring
af alla slag.**

Lifförsäkringsbestånd:
Ca 46.340.000 kr.

Fonder:
Ca 6 mill. kr.

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Stålmst. 269 69.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobiler
och motorbilar. Uppsätter automatapparater, ring-
ledning, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elek-
triska apparater av alla slag.

**Herm. Schagers
Tårtbageri**

A. T. 131 64

Volmaryskullsgatan 15 A,
rekommenderar sina till-
verkningar av tårter.

Specialité: **Kaffetårter.**
**Namnsdags- o. födelse-
dagstårter** på beställning

som hemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare

REKOMMENDERAS

STÖRGATAN 20

A. T. Ö: m 10 95

Svenska Bokföringsbyrå

Vasagatan 52, 1 tr. Kontorstid 10-2 e. m. Åtager sig förande av lagenliga räkenskaper efter nytt, dubbelt
boki-system för handel, industri, hantverk, lantbruk m. fl. fr. 2 kr. pr mån. **BOKSLUT, REVISIONER**
och deklarationer utföras raskt till moderata pris. **UPPLÄGG BOKFÖRINGAR** för alla branscher efter
moderna, arbetsbesparande metoder. **LÄMNAR RÅD** i bokföringsarbete.

AFFÄRSREGISTER

A.-B. Stockholms Folkbank
Klarabergsgat. 23, Kommandörsgat. 25, Upplandsgat. 15,
Fleminggat. 59, Lidings Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

Juridiska råd och upplysningar.
Äktenskapsförord. Skilsmässor.
Jur. Kand. Märta Björnholm
Högbergsgatan 54
A. T. Söder 17 99. Träffas säkrast vard. 2-3 e. m.

Innan Ni köper
DAMER! VÅRHATT
besök
66 Billighetsbasaren
Västerlånggatan 66
Största sortering. Billigaste priser.

PLATSANSKAFNINGSBYRÅ
Vasa Byrå, Dalagatan 1 c, Stockholm, anskaffar
plats åt *vårdinnor, lärarinnor, sällskapsdamer, sjuk- och
barnsköterskor, barn- och hushållsfröknar, hushållerskor*
m. fl. **Billigt arvode. Reellt bemötande.**
R. T. 69 13. A. T. 128 94.

CENTRALFÖRMEDLINGEN
(Inneh. Märtha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44
FÖRMEDLAR tjänare i alla branscher, kontorsbiträ-
den, lärare och lärarinnor.
ANSKAFFAR våningar och rum (möbl. och omöbl.),
inackorderingar m. m. Adresser fritt. Kontorstid 10-5.
Lörd. 10-4. A. T. 23 13. R. T. 128 34. (A. F. 1639)

Osvikligt medel

mot Engelska sjukau (Ältan). Besök eller tillskriv Fru
A. Sandberg, Götgatan 35 ö. g. 1, Stockholm.
Mottagning kl. 11-2 e. m.

Dr. Elin Beckmans Heltuffsinstitut
Barnhusgatan 12. Riks 105 52. Sthms-Tel. Br. 45 52.
Rådfrågningstid: Vardagar halv 3-4.
Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av
ledskador, neuralgier, frostsador och vissa fall av bör-
jande ålderdomsbrand. OBS! Kan även anordnas i
patientens hem. (A. F. 1421)

Emma Hagelins Syateljé
flyttad till
Hornsgatan 45, 2 tr.
och rekommenderar mig fortfarande i den ägen hägkomst.
Allm. Tel. 17 74.

**E. H. Karlssons
BEGRAFNINGSBYRÅ**
29 Klara N. Kyrkogata (2:dra buset fr. Kungsg.)
ombesörjer begravningar. Order från landsorten
expedieras skyndsamt. A. T. 84 09. Riks N. 7 09.

Låt sy Era Klädningar och Blusliv
hos fru "SVENNINGS" Syateljé
1 B Döbelngatan, Stockholm. Allm. tel. Br. 46 52.
OBS!!! Mångårig praktik hos Nordiska Kompaniet och Sidenhuset.

Rättegångar
bouppteckningar, arvstvister, boskillnad, äktenskaps-
förord, lösöre köp, testamente, skilsmässor, barnupp-
fostringsmål, inkasseringar m. m. utföras fort o. billigt av
VÄRLANDS ADVOKAT-INKASSOBYRÅ
R. T. 37 12. Götgatan 33, III tr. A. T. Br. 29 00.
Skriftliga förfrågningar besvaras omgående.

I. Andrén
Fotografateljé - Greffuregatan 24 B
REKOMMENDERAS.
Moderna fotografier. Moderata priser.
Allm. Tel. 226 14.

**Husqvarna
Symaskiner**

äro helt och hållet tillverkade inom
landet, kunna i afseende på konstruk-
tion, hållbarhet samt lätt och tyst gång
icke blott mäta sig med utan öfverträffa
äfven de bästa utländska samt äro oom-
tvistligen billiga i förhållande till sin
kvalitet. Köp därför en

**Husqvarna
Symaskin.**

J. Wahlgren
7 Södermalmstorg 7. Grundad 1878.
UR- och Optisk Affär
OBS! Ingen fillal.
Uppdragningar pr är i hemmen verkställes punktligt.
Allm. Tel. Söder 168.

Ring upp Nexpressen
KARL MOBERG
26 Jakobsbergsgatan 26, Stockholm. Rikstelefon 67 43.
Sthlms Telefon 65 03, 116 86
vid behov av
Ibud, Transporter, Emballeringar, Flyttningar och Magasinering.

**Fröken Bjarholms
Privata Förlossningshem,**
Norrtullsg. 37, III tr., h., Stockholm. God inack. och
vård. Tyst och ogenerat. Läkare, specialist.
Allm. Tel. Vasa 27 15. Riks Tel. Vasa 416.

Återförsäljare och förbrukare.
Leclonchés vätelement, passande för ringledning
telefonapparater etc., erhållas till billiga priser.
OBS! Egen tillverkning.
C. A. ERIKSSON
Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 72 37.

SÖDRA MODEMAGASINET
26 Bellmansgatan 26
Rekommenderas
moderna och stilfulla Hattar i billigaste priser.
Allm. Tel. 137 77.
Medlemmar af F. K. P. R. erhålla hög rabatt.

A. Magnussons Damskråderi
Klarabergsgatan 42, 2 tr. Stockholm. Etabl. 1903.
Rekommenderas till benägen hägkomst med beställ-
ningar av Bal-, Soupé-, Sport- o. Promenaddräkter m. m.
Alla beställningar såväl finare som enklare utföres först-
klassigt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 150 92.

Hilma Säflund
STOCKHOLM
TORSGATAN 23 Allm. Tel. 141 08
Lager av Klädda Damhattar o. Sorgsaker.
Tillverkning av Konstgjorda Blommor.

RAGNAR NILSSON
BAGERI OCH KONDITORI
49 Hornsgatan 49.
OBS! Endast 1:sta klass ingredienser. — Alla slags
efterrätter. — Kakor och tårter på beställning.
Allm. tel. 138 48.

EDLA SEVERIN
SYATELIER
Hornsgatan N:o 26, 2 tr. t. v.
Allm. Tel. Söder 53 43. STOCKHOLM.

DAMFRISÉRSALONGEN
Tegnérsgatan 25, 1/2 tr. Allm. Tel. Br. 48 50.
rekommenderar sina eleganta frisyrer. Champonering,
huvudmassage och hemkamningar utföras omsorgsfullt
och billigt. Manicure gives. Peruker utbyras.
Vårdsammas ALICE RUNN.

Hantverksskolan för Blinda Kvinnor
STOCKHOLM
Klara Östra Kyrkogata 3. Allm. Telefon 211 37.
Tillverkar alla slags korgarbeten. Rottingsfästning.
Billigt och starkt garanteras.

Märta Erikssons
Hotell och Pensionat.
13 STUREPLAN — STOCKHOLM
Rekommenderas.
Riks Tel. 37 27. Allm. Tel. 113 28.

NYA HUSAPOTEKET
STOCKHOLM
System: MIRTILLINE

är ett nytt Husapotek, en vegetabilisk naturprodukt,
ofelbart att använda mot Frost, Exem, Skoskav, Sår,
Blodförgiftning, Finnar, Pormaskar, Röd näsrot,
Reformar, Hudlöshet, Myggbett, Insektsstyg,
Svåra magplågor, Blindtarmsaffektioner, Hals-
åkommor etc. Klåda och plågor upphöra genast.
Prospekt och intyg från botade personer sändas mot
10 öre till svarspost. Provburkar å 1,30 och 2 kr. mot
postförskott. Agenter antagas överallt. Skriv genast till
Nya Husapoteket S. M.
Stockholm 6.
Vår Mirtilline bör ej saknas i något hem.

Mek. Rep.-Verkstad, Velociped- & Glödljusaffär
32 St. Eriksgatan 32, Allm. Tel. 282 14
Försäljning av: Velocipeder, Lyktor o. Carbid, Glödljus,
Lampor för Gas o. Elektr., Ringledn.-material, Batterier o.
Ficklampor. Rep. av: Velocipeder, Barnvagnar, Kamner,
Gas- o. Fotogenkök samt Blåslampor, Lås o. Nycklar, För-
tenningar, hård- o. tennlödningar, Pålägg av Diskbord.
Uppsättning av Glödljus och Lampor, Ringledningar m. m.

Använd Renol!
Damer! Härvatten utan fett. Gör det fetaste hår torrt
och smidigt. Bästa medel mot håravfall. Fäster
håret efter några behandlingar. Pris per flaska kr. 2.50.
Frisör Th. de Woul, Styrmansgatan 2, Stockholm.
Allm. 240 34.

Härmed rekommenderas mitt 1:sta klass **Damskråderi**
och garanteras ett *välgjordt och välsittande* arbete till
moderat pris. OBS! *Physchokappor* uppängas.
OBS! *Trettoiörig praktik.*
Vårdsamt **MATH. PETERSON, Damskråderi**
48 STUREGATAN 48. Allm. Tel. 193 14.

Ericssons Modeaffär
Birger Jarlsngatan 90, hörnet av Odengatan
STOCKHOLM
rekommenderas. Nyinkommet lager. Välgjort arbete.
Sorghattar på lager. Billiga priser. Allm. Tel. 247 24.
Gör ett besök. Medlemmar av F. K. P. R. erhålla rabatt.

KONSTTVÄTT.
Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder
för rengöring på luktrf väg av alla sorters *Gardiner,*
kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylle
och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m.
Allt till billigaste priser. Allm. Telefon Sö. 251.
ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

**Alla sorters
Dam- o. Barnkläder**
beställas bäst och billigast
DAM- OCH BARNKONFEKTIONSFAFFAREN
3 Uppsalagatan 3, Stockholm.
Allm. Tel. 183 24.

MÄRKNINGS-ATELIEREN
24 Mästersamuelsgatan 24
STOCKHOLM Allm. Tel. 203 25
Märkning för maskin, Hålsömnad och Stopning av
dukytger samt Fällning emottages. OBS. Rockmouogram.
Välgjort arbete! Billiga priser! **Ingeborg Lindeberg.**

Vårda hy och hår.
MANICURE. Hygienisk ansiktsbehandl. m. vibrations-
massage. Smärtfri borttagning av generande hårväxt.
Medicinsk hårbehandling och hårfärgning. Hunderäm, härv-,
pastor, salvor och puder märkta "Astra". **Fru Ingrid
Weywadt, Greffuregatan 27, II. Allm. tel. Öst. 30 25.**

Stockholms Blusbasar
81 A DROTTNINGGATAN
Ständigt lager av: Damblusar i alla prislägen. Största
sortiment av strandkoffor. (Beställningar även efter
mätt.) Klädningar och dräkter på beställning.
Tyger på lager. Allm. Tel. 148 73.

Lotten Janssons
Hem- och Finbageri
20 B GREFFUREGATAN 20 B
Allm. Tel. 183 59.
OBS! Endast första klass ingredienser. Alla slags Ka-
kor och tårter på beställning.

Pensionat Klara
18 Klara Södra Kyrkogata 18, 1 tr. Hiss.
(intill Klara kyrka)
Allm. Tel. 80 72. STOCKHOLM. Allm. Tel. 80 72
REKOMMENDERAS!
Komfortabelt möblerade rum till moderata priser.
Hel inackordering eller endast Frukost och Middag.

Bada
Elektr. Ljusbad, Massagebad, Varmbad, Halvbad
4 Södermalmstorg 4.
2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 15 47.

**Stockholms
Inkasseringbyrå**

12 Brunkebergstorg 12
Riks 110 15. Allm. 117 18.
Inkasserar fordringar
Juridiska uppdrag
Placering av prima inteckningar
Kommissionsuppdrag
Soliditetsupplysningar, Försäkringar alla slag.
Billiga, bestämda arvoden.

Kappor, Promenaddräkter, Klädningar & Barukläder

förfärdigas. Valsittande, gott arbete och
billiga priser. OBS! Promenaddräkter
-- efter beställning från 45 kronor. —

Lovisa Lundgren
Fjällgatan 16, vid Katarinavägens ändpunkt
Saltsjöbadstjärna och hiss. Allm. Tel. Söd. 14 11.